

สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๔๗๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-คสช.

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ส่งเรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ ของกระทรวงการต่างประเทศ ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งกระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ ว่า

๑. รับทราบผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการติดตามผลการประชุมและผลการหารือทวิภาคี ในประเด็นต่าง ๆ ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ

๒. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็น ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรด ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รักษาการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนาศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๓๒ (ณัฐยานัน) ๔๔๒ (ปภัสรา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th (fx 48-12-59)

หมายเหตุ	อัยการสูงสุด	: จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
	รอง-นรม., รัฐ-นร.	: จึงเรียนยืนยันมา
	กระทรวง	: จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
	องค์กรอิสระ, คสช.	: จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
	กรม	: จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๔๐๒/๑๓๓/๕๔

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕

อันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๒/๑๓๓/๕๔ ลงวันที่ ๕ อันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๒. สำเนาบันทีกข้อความสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒ อันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๓๐๓/๑๖๖๔ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และเอกสารแนบ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๔. แผ่นซีดีข้อมูล จำนวน ๑ แผ่น

ด้วย กระทรวงการต่างประเทศได้รายงานสรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมที่เกี่ยวข้องของรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ความละเอียดดังสำเนาหนังสือแนบท้าย

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีบัญชา ดังนี้

- ๑) นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ
- ๒) มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการติดตามผลการประชุม และผลการหารือทวิภาคีในประเด็นต่าง ๆ ตามตารางที่กระทรวงการต่างประเทศจัดทำ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ได้มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

๕.๕

(วิลาศ อรุณศรี)

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

กองการต่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๐๐๐ ต่อ ๔๘๗๐

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๓๗๘

ส่วนที่สี่

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี กองการต่างประเทศ โทร. ๔๘๗๐

ที่ : วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง : สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

รายการ	รายละเอียด
๑. ประเด็น	<ul style="list-style-type: none"> กระผมขอรายงานสรุปผลการเข้าร่วมการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๐ พ.ย. ๒๕๕๙ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู ตามที่ นรม. มอบหมาย
๒. สารสำคัญ	
๒.๑ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๒๔	<ul style="list-style-type: none"> หัวข้อหลักของการประชุมฯ คือ “การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนามนุษย์” มีประเด็นหลักของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ๒) การส่งเสริมตลาดอาหารในภูมิภาค ๓) การก้าวไปสู่ความทันสมัยของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและรายย่อย (Micro, Small and Medium Enterprises – MSMEs) ในเอเชีย-แปซิฟิก และ ๔) การพัฒนาทุนมนุษย์ การประชุมฯ ช่วงที่ ๑ ภายได้หัวข้อ <u>Challenges to Free Trade and Investment in the Current Global Context</u> <ul style="list-style-type: none"> ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคตระหนักถึงความท้าทายต่อระบอบการค้าและการลงทุนในปัจจุบัน และเห็นพ้องว่า เอเปคต้องคงความมุ่งมั่นในระบอบการค้าพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก ยืนยันความสำคัญของการค้าและการลงทุนที่เปิดกว้าง แก้ไขปัญหาการกีดกันทางการค้าผ่านการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในและระหว่างประเทศ ศึกษาและสร้างความเข้าใจการพัฒนา MSMEs พัฒนาภาคบริการ ส่งเสริมบทบาทสตรี พัฒนาทุนมนุษย์ และสร้างความตกลงทางการค้าที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ กระผมได้แสดงทัศนะในประเด็นที่สำคัญแก่การสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างครอบคลุมและยั่งยืน อาทิ การสร้างระบอบการค้าเสรีที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก การใช้ประโยชน์จาก FTA ที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ การพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคม และแนวทางการดำเนินงานของเอเปคหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ที่ควรสร้างความสมดุลระหว่างมิติด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาควบคู่กันไป การประชุมฯ ช่วงที่ ๒ ภายได้หัวข้อ (๑) <u>Food Security, Climate Change Adaptation and Access to Water</u> และ (๒) <u>Integrating the Asia-Pacific: Towards a Real and Functional Connectivity in the Region</u> <ul style="list-style-type: none"> ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคต่างเห็นความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อความพยายามลดก๊าซเรือนกระจก และการแสดงความมุ่งมั่นโดยการให้สัตยาบันข้อตกลงปารีส

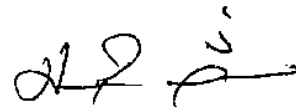
รายการ	รายละเอียด
๒.๑ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจครั้งที่ ๒๔ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - กระทบได้กล่าวถึงแนวทางก้าวไปสู่การมีระบบอาหารที่ยั่งยืนด้วยการลงทุนในนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อขยายตลาดอาหารในภูมิภาค การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน และการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน - นอกจากนี้ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค เน้นความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน และไทยยังได้เสนอให้เอเปคเพิ่มความร่วมมือเรื่องความเชื่อมโยงด้านดิจิทัลเพื่อเป็นอีกปัจจัยเสริมการเติบโตอย่างครอบคลุม
๒.๒ เอกสารผลลัพธ์การประชุมฯ	<ul style="list-style-type: none"> ● ที่ประชุมได้ร่วมรับรองเอกสารการประชุม ๒ ฉบับ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> ๑) ปฏิญญาลิมาวาด้วยเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Agreement of Asia Pacific – FTAAP) ๒) แผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของการค้าบริการเอเปค (APEC Services Competitiveness Roadmap)
๒.๓ การประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>การหารือระหว่างผู้นำฯ กับสภาที่ปรึกษาธุรกิจเอเปค (APEC Business Advisory Council – ABAC)</u> <ul style="list-style-type: none"> - กระทบได้รับฟังรายงานและข้อเสนอแนะจาก ABAC และเข้าร่วมการหารือกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำออสเตรเลีย ซิลี และจีนฮ่องกง โดยได้แสดงวิสัยทัศน์ในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนโดยการจัดตั้ง FTAAP (จีน จีนฮ่องกง และซิลี ต้องการให้เริ่มการเจรจาโดยเร็ว) และให้ความสำคัญกับการเจรจาการค้าเสรีที่เป็นธรรม - นอกจากนี้ กระทบได้แสดงความเห็นในประเด็นเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งไทยให้ความสำคัญกับการสร้างแรงงานด้าน IT เพื่อตอบรับกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและรูปแบบการประกอบธุรกิจในยุคดิจิทัล รวมทั้งกล่าวเชิญชวนให้ภาคเอกชนในภูมิภาคเอเปคเข้ามาลงทุนในไทยในสาขาธุรกิจที่ไทยให้ความสำคัญภายใต้นโยบายประเทศไทย ๔.๐ ● <u>การหารืออย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก (Pacific Alliance) ครั้งที่ ๒</u> <ul style="list-style-type: none"> - ไทยในฐานะผู้ประสานงานอาเซียน-กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก ได้นำเสนอแนวทางการร่วมมือที่เป็นไปได้ระหว่างเอเปคกับกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การส่งเสริม SMEs และธุรกิจ Start-ups การพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้ภาษาสเปน และการสนับสนุนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STI) และไทยพร้อมที่จะเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือดังกล่าว ● <u>การหารืออย่างไม่เป็นทางการกับนาย Mark Zuckerberg ผู้บริหารบริษัท Facebook</u> <ul style="list-style-type: none"> - กระทบขอบคุณ Facebook ที่ได้ปรับลดการโฆษณาบนเว็บไซต์หลังการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และได้เชิญนาย Zuckerberg เยือนไทยเพื่อกล่าวปาฐกถาให้กับกลุ่มผู้ประกอบการในสาขาธุรกิจออนไลน์และเยี่ยมชมโครงการ Smart City ที่ จ.ภูเก็ต ในช่วง ก.พ. ๒๕๖๐ ซึ่งนาย Zuckerberg ขอบคุณและรับที่จะพิจารณาเรื่องดังกล่าว ● <u>การหารือกับนางสาว Christine Lagarde ผอ. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund – IMF)</u> <ul style="list-style-type: none"> - น.ส. Lagarde ได้อภิปรายถึงสถานะเศรษฐกิจโลกปัจจุบันที่มีการชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง และได้ขอให้เขตเศรษฐกิจต่าง ๆ มุ่งมั่นปฏิรูปประเทศ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้าโดยไทยแสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในทุกประเด็น

รายการ	รายละเอียด
๒.๔ การหารือ ทวิภาคีระดับผู้นำ	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>การหารือทวิภาคีกับ นรม. ปาปัวนิวกินี</u> <ul style="list-style-type: none"> - ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน การเกษตร การขนส่งทางอากาศและพลังงานระหว่างกัน - กระผมได้ชี้แจงความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการภายในของไทยเกี่ยวกับการตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมือง (Visa on Arrival) สำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางปาปัวนิวกินี และเร่งรัดการเจรจาจัดทำความตกลงที่คั่งค้างระหว่างไทยกับปาปัวนิวกินี ● กระผมได้มีโอกาสนหารืออย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำจากหลายเขตเศรษฐกิจ อาทิ บรูไนฯ ญีปุ่น ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ออสเตรเลีย และมาเลเซีย ซึ่งได้แสดงความเสียใจต่อการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รวมทั้งยืนยันถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับไทย ● <u>การหารือกับกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจ สหรัฐฯ – เอเปค (U.S. – APEC Business Coalition)</u> <ul style="list-style-type: none"> - กระผมได้บรรยายสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ซึ่งกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจฯ แสดงความสนใจนโยบายการปฏิรูปและพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล และยืนยันความประสงค์ที่จะพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนสหรัฐฯ กับรัฐบาลไทย
๒.๕ การประชุม รมต. เอเปค ครั้งที่ ๒๘	<ul style="list-style-type: none"> ● นายวีระศักดิ์ พุทธเลิศ พุทธเลิศ พช.รมต.กต. และนายวิจิตรชัย แจ่มแจ้ง พช.รมต.พณ. เข้าร่วมการประชุมในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งไทยได้แสดงวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการประชุมในระดับผู้นำ และได้รับรองแถลงการณ์ร่วม รมต. เอเปค ครั้งที่ ๒๘
๓. ข้อสังเกต	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคหลายท่านแสดงความห่วงกังวลต่อสถานะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย กระแสต่อต้านโลกาภิวัตน์ รวมถึงผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐฯ ภายใต้รัฐบาลใหม่ ทั้งนี้ ปธน. สหรัฐฯ ยืนยันว่าประชาชนสหรัฐฯ ยังเชื่อมั่นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและการค้าเสรี ● สมาชิกเอเปคให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาเพื่อสร้างการเติบโตอย่างครอบคลุมและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเวียดนามในฐานะเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๐ ได้กำหนดหัวข้อในการประชุมที่ให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการค้าการลงทุนและการพัฒนาทุนมนุษย์ภายใต้บริบทโลกที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ● ไทยกำหนดจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๕ เพื่อเป็นรักษาสมดุลในมิติการค้าการลงทุนและการพัฒนาของเอเปค และเพื่อผลักดันประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาว ได้แก่ ๑) การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และการเข้าถึงประโยชน์ของ FTA ให้แก่ทุกภาคส่วน ๒) ประเด็นการอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน ๓) การเชื่อมโยงทางดิจิทัล ๔) การส่งเสริมการค้าภาคบริการ ๕) การลงทุนในสาขาเทคโนโลยีด้านอาหาร (Food Technology) และ ๖) การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่ง กต. จะหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

รายการ	รายละเอียด
๔. ข้อเสนอ	<ul style="list-style-type: none">• เพื่อให้การประชุมฯ และผลการหารือทวิภาคีเกิดผลเป็นรูปธรรม เห็นควรมีบัญชา ดังนี้๑) <u>นำเรื่องเสนอ ครม. เพื่อทราบ</u>๒) <u>มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการติดตามผลการประชุม และผลการหารือทวิภาคีในประเด็นต่าง ๆ ตามตารางที่ กต. จัดทำ ดังแนบท้าย</u>

จึงกราบเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณา ข้อ ๔

พลอากาศเอก

(ประจักษ์ จันทอง)

รองนายกรัฐมนตรี

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘
เรียน รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพปฎล สุนทรนนท์)
อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร. ๐๔๐๒/๑๒๓๘๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ปฏิญญาผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔
 ๒. ตารางสรุปประเด็นติดตามผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔
 ๓. ตารางสรุปการติดตามผลการหารือทวิภาคีของรองนายกรัฐมนตรี
 ๔. แถลงการณ์ร่วมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘
 ๕. ตารางสรุปประเด็นติดตามผลการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่านายกรัฐมนตรีมีบัญชามอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมที่เกี่ยวข้องระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศ ขอเรียนรายงานผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ สรุปได้ ดังนี้

๑. การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๒๔ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยสาธารณรัฐเปรู ในฐานะเจ้าภาพการประชุมเอเปค ประจำปี ๒๕๕๙ ได้กำหนดหัวข้อหลักคือ “การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนามนุษย์” โดยมีประเด็นหลักในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ๒) การส่งเสริมตลาดอาหารในภูมิภาค ๓) การก้าวไปสู่ความทันสมัยของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Micro, Small and Medium Enterprises – MSMEs) ในเอเชีย-แปซิฟิก และ ๔) การพัฒนาทุนมนุษย์

๑.๑ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ช่วงที่ ๑ (First Leaders’ Retreat)
ภายใต้หัวข้อ Challenges to Free Trade and Investment in the Current Global Context ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคตระหนักถึงความท้าทายต่อระบอบการค้าและการลงทุนของโลกในปัจจุบัน และเห็นพ้องว่าเอเปคต้องคงความมุ่งมั่นในระบอบการค้าพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลกยืนยันทันถึงความสำเร็จของการค้าและการลงทุนที่เปิดกว้าง และการดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการแก้ปัญหาของกระแสการกีดกันทางการค้าผ่านการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในและระหว่างประเทศ การศึกษาและการสร้างความเข้าใจ การพัฒนา MSMEs การพัฒนาภาคบริการ การส่งเสริมบทบาทสตรี การพัฒนาทุนมนุษย์และการสร้างความตกลงทางการค้าที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ ซึ่ง Free Trade Agreement of the Asia Pacific (FTAAP) เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายระยะยาวของเอเปคในการพัฒนาการบูรณาการทางเศรษฐกิจ

รองนายกรัฐมนตรี ได้แสดงทัศนะถึงประเด็นที่มีความสำคัญต่อการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างครอบคลุมและยั่งยืน ได้แก่ การสร้างระบอบการค้าเสรีที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกที่มีความแตกต่างของระดับการพัฒนา การใช้ประโยชน์จาก FTA ที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ การพัฒนาการศึกษา

/ ที่สอ.รับ...

ที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคม และแนวทางการดำเนินงานของเอเปคหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ที่ควรสร้างความสมดุลระหว่างมิติด้านการค้า การลงทุน และมิติด้านการพัฒนาควบคู่กันไป

๑.๒ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ช่วงที่ ๒ (Second Leaders' Retreat)

ภายใต้หัวข้อ (๑) Food Security, Climate Change Adaptation and Access to Water และ (๒) Integrating the Asia-Pacific: Towards a Real and Functional Connectivity in the Region ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคต่างเห็นความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ทางสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นต้นเหตุหนึ่งของการหยุดชะงักในห่วงโซ่อุปทานอาหาร นอกจากนี้ ที่ประชุมยังให้ความสำคัญต่อความพยายามลดก๊าซเรือนกระจก และการแสดงความมุ่งมั่นโดยการให้สัตยาบันข้อตกลงปารีส

รองนายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงแนวทางในการก้าวไปสู่การมีระบบอาหารที่ยั่งยืนในเอเปคตามเป้าหมายปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ด้วยการลงทุนในนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการขยายตลาดอาหารในภูมิภาค การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน และการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชน โดยเฉพาะ MSMEs ดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในทุกมิติ โดยเน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนผ่านการอำนวยความสะดวก การศึกษาข้ามพรมแดน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของไทย และไทยยังได้เสนอให้เอเปคเพิ่มความร่วมมือเรื่องความเชื่อมโยงด้านดิจิทัลเพื่อเป็นอีกปัจจัยเสริมในการสร้างการเติบโตอย่างครอบคลุมอีกด้วย

๒. เอกสารผลลัพธ์การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคได้รับรองปฏิญญาผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ พร้อมเอกสารแนบ ๒ ฉบับ ได้แก่ ๑) ปฏิญญาถึงว่าด้วยเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (FTAAP) และ ๒) แผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของการค้าบริการเอเปค (APEC Services Competitiveness Roadmap) ซึ่งเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ที่จะผลักดันการดำเนินงานตามกรอบองค์การการค้าโลกเพื่อบรรลุการเจรจารอบโดฮาโดยเร็ว รวมทั้งมุ่งดำเนินนโยบายต่อต้านการกีดกันการค้าทุกรูปแบบ สนับสนุนการปฏิรูปเชิงโครงสร้างตามวาระใหม่เพื่อการปฏิรูปโครงสร้างเอเปค (Renewed APEC Agenda on Structural Reform) และเป็นการแสดงความมุ่งมั่นของผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคในการส่งเสริมการเติบโตอย่างมีคุณภาพและการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยการมีนโยบายการศึกษาที่เท่าเทียมและครอบคลุม ส่งเสริมการจ้างงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรี เยาวชน ผู้พิการและผู้สูงอายุ

ในขณะเดียวกัน ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของ MSMEs ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค และสนับสนุนให้สมาชิกเอเปคเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจเหล่านี้ โดยเฉพาะในด้านนวัตกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ MSMEs ในเศรษฐกิจดิจิทัลผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ผู้นำฯ แสดงความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่จะก้าวไปสู่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่เป็นหนึ่งเดียวภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ ด้วยการส่งเสริมความเชื่อมโยงในทุกมิติ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน ด้วยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะ การศึกษาข้ามพรมแดน และการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน ในการร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมดังกล่าว

นอกจากนี้ ผู้นำฯ ตระหนักถึงความท้าทายต่อความมั่นคงทางอาหารที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และสนับสนุนให้เอเปคเพิ่มความร่วมมือเพื่อสร้างระบบอาหารเอเปคที่ยั่งยืนผ่านข้อริเริ่มต่าง ๆ อาทิ แผนงานเอเปคว่าด้วยความมั่นคงทางอาหารและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรอบยุทธศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนาเมืองและชนบทเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยผู้นำฯ เห็นว่าการดำเนินงานของเอเปคในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ พร้อมทั้งแสดงความยินดีที่ข้อตกลงปารีสได้รับการบังคับใช้อย่างเป็นทางการ

/ ดังรายละเอียด...

ดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ควรติดตาม
การดำเนินการดังปรากฏตามตารางในสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๓. การประชุมระดับผู้นำอื่น ๆ ในช่วงการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔

๓.๑ การหารือระหว่างผู้นำ กับสภาที่ปรึกษาธุรกิจเอเปค (APEC Business Advisory Council - ABAC) รองนายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมการประชุมเต็มคณะ (Plenary) เพื่อรับฟังรายงานและข้อเสนอแนะจากสภาที่ปรึกษาทางธุรกิจเอเปค และได้เข้าร่วมการหารือกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำออสเตรเลีย ซิลี และจีนฮ่องกง และได้แสดงท่าทีของไทยในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดตั้ง FTAAP ท่ามกลางภาวะการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ และกล่าวย้ำว่า ไทยให้ความสำคัญกับการเจรจาการค้าเสรีที่เป็นธรรมและให้ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญต่อการกระตุ้นการเจรจาการค้าเสรีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน นอกจากนี้ รองนายกรัฐมนตรียังได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งไทยให้ความสำคัญในการสร้างแรงงานด้าน IT เพื่อตอบรับกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและรูปแบบการประกอบธุรกิจในยุคดิจิทัลและในอนาคต รวมทั้งได้กล่าวเชิญชวนให้ภาคเอกชนในภูมิภาคเอเปคเข้ามาลงทุนในไทยในสาขาธุรกิจที่ไทยให้ความสำคัญภายใต้นโยบายประเทศไทย ๔.๐

๓.๒ การหารืออย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก (Pacific Alliance) ครั้งที่ ๒ รองนายกรัฐมนตรีได้แสดงข้อคิดเห็นของไทย ในฐานะผู้ประสานงานอาเซียน-กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกว่า แนวทางความร่วมมือที่เป็นไปได้ระหว่างเอเปคและกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การส่งเสริม SMEs และธุรกิจ Start-ups การพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้ภาษาสเปน และการสนับสนุนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STI) และไทยพร้อมที่จะเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือดังกล่าว

๓.๓ การหารืออย่างไม่เป็นทางการกับนาย Mark Zuckerberg ผู้บริหารบริษัท Facebook ซึ่งนาย Zuckerberg ได้กล่าวถึงบทบาทของอินเทอร์เน็ตในการพัฒนาความเชื่อมโยงส่งเสริมการศึกษา รวมถึงพัฒนาการบริการภาครัฐ และได้เรียกร้องให้ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการจัดทำนโยบายที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความเชื่อมโยงดังกล่าว ในโอกาสนี้ รองนายกรัฐมนตรีได้หารือเป็นการส่วนตัวกับนาย Zuckerberg โดยได้ขอบคุณ Facebook ในการปรับลดการโฆษณาบนเว็บไซต์หลังจากการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และได้เชิญนาย Zuckerberg เดินทางเยือนไทยเพื่อกล่าวปาฐกถาให้กับกลุ่มผู้ประกอบการในสาขาธุรกิจออนไลน์และเยี่ยมชมโครงการ Smart City ที่จังหวัดภูเก็ตในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ซึ่งนาย Zuckerberg ขอบคุณและรับที่จะพิจารณาเรื่องดังกล่าวต่อไป

๓.๔ การหารือกับนางสาว Christine Lagarde ผู้อำนวยการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund - IMF) นางสาว Lagarde ได้อภิปรายถึงสถานะเศรษฐกิจโลกปัจจุบันที่มีการชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีสาเหตุมาจากอุปสงค์ที่ลดลงในห่วงโซ่มูลค่าโลก ซึ่งผู้อำนวยการ IMF ขอให้เขตเศรษฐกิจต่าง ๆ มุ่งมั่นปฏิรูปประเทศ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้า โดยไทยแสดงความพร้อมในการร่วมมือกับ IMF ทั้งนี้ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและกรณี Brexit ได้ถูกหยิบยกขึ้นหารือด้วย โดยไม่มีข้อสรุป

๔. การหารือทวิภาคีระดับผู้นำ ในห้วงการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค รองนายกรัฐมนตรีได้มีโอกาสร่วมหารือทวิภาคีกับนายกรัฐมนตรีปาปัวนิวกินีและกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจสหรัฐอเมริกา-เอเปค (US-APEC Business Coalition) สรุปสาระสำคัญของการหารือได้ ดังนี้

๔.๑ นายกรัฐมนตรีปาปัวนิวกินี เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน การเกษตร การขนส่งทางอากาศและพลังงานระหว่างกัน

/ โดยรองนายกรัฐมนตรี...

โดยรองนายกรัฐมนตรีได้ใช้โอกาสนี้แจ้งความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการภายในของฝ่ายไทยเกี่ยวกับการตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมือง (Visa on Arrival) สำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางปาวัวนิวกินี และผลักดันให้เร่งรัดการเจรจาจัดทำความตกลงที่ยังค้างค้ำระหว่างไทยกับปาวัวนิวกินี

๔.๒ กลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจ สหรัฐอเมริกา-เอเปค เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ รองนายกรัฐมนตรีได้บรรยายสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทยให้แก่กลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจฯ ซึ่งแสดงความสนใจต่อยุทธศาสตร์การปฏิรูปและพัฒนาต่าง ๆ ของไทย โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล และยืนยันความประสงค์ที่จะพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนสหรัฐฯ กับรัฐบาลไทยให้ดียิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนสหรัฐฯ ในไทยด้วย โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ควรติดตามการดำเนินการ ดังปรากฏตามตารางในสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

นอกจากนี้ รองนายกรัฐมนตรีได้มีโอกาสรื้ออย่างไม่มีพียงการกับผู้นำจากหลายเขตเศรษฐกิจ อาทิ บรูไน ดารุสซาลาม ญีปุ่น ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ออสเตรเลีย และมาเลเซีย ซึ่งได้เข้ามาแสดงความเสียใจต่อการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รวมถึงยืนยันถึงความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีที่แน่นแฟ้นกับไทย

๕. การประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๔ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยนายวีระศักดิ์ พุทธะกุล ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และนายวินิจฉัย แจ่มแจ้ง ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้เข้าร่วม สรุปได้ดังนี้

๕.๑ หัวข้อ “การบูรณาการทางเศรษฐกิจและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ”

ที่ประชุมเห็นว่าท่ามกลางความท้าทายที่เกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ขบเซา การกีดกันการค้าที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความเชื่อมั่นต่อระบอบการค้าพหุภาคีและการค้าเสรีที่ลดลง เอเปคจึงต้องแสดงความมุ่งมั่นอย่างแท้จริงในการดำเนินการให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรลุเป้าหมายโบกอร์ในการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ สนับสนุนการจัดตั้ง FTAAP รวมทั้งการพัฒนาการค้าบริการ และการดำเนินธุรกิจอย่างมีนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเติบโตของเศรษฐกิจในอนาคต นอกจากนี้ยังได้หารือถึงการพัฒนาการค้าอย่างครอบคลุมและเข้าถึงได้ การส่งเสริมความตระหนักรู้ต่อประโยชน์ของการค้าเสรีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

ไทยได้ยืนยันความมุ่งมั่นในการสนับสนุนระบอบการค้าพหุภาคี และย้ำความสำคัญของการร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างครอบคลุม รวมถึงความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเท่าทันกับเทคโนโลยี

๕.๒ หัวข้อ “การพัฒนาตลาดอาหารในภูมิภาค”

ที่ประชุมเห็นว่าเอเปคควรร่วมมือกันเพื่อลดการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่อการค้าสินค้าเกษตร ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายในการประเมินผลระยะที่สองในการบรรลุเป้าหมายโบกอร์ นอกจากนี้ ความมั่นคงทางอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและการพัฒนาชนบท โดยต้องเผชิญต่อความท้าทายต่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ สมาชิกส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิด Climate Smart Agriculture (CSA) ซึ่งผลักดันโดยสหรัฐฯ ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตร รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการผลิตด้วย

ไทยเห็นว่าแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืนจะนำไปสู่การสร้างระบบอาหารที่ยืดหยุ่น (Resilient Food System) ในภูมิภาค และสนับสนุนให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการเกษตรเพื่อพัฒนาให้เป็น “Smart Farmer” พร้อมทั้งเรียกร้องให้สมาชิกเอเปคส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในภาคการเกษตร

/ เนื่องจากไทย...

เนื่องจากไทยและสมาชิกเอเปคจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุในอนาคตอันใกล้ นอกจากนี้ไทยยังสนับสนุนให้สมาชิกเอเปคลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายและขนส่งผลิตภัณฑ์อาหารและการเกษตร รวมทั้งร่วมกันดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมผลิตภาพของอุตสาหกรรมอาหารและความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพระหว่างประเทศ

๕.๓ หัวข้อ “การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยให้มี ความทันสมัย”

ที่ประชุมตระหนักถึงความสำคัญของ MSMEs ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยประเด็นที่สมาชิกเอเปคให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการประชุมครั้งนี้ คือ การส่งเสริม MSMEs ในยุคดิจิทัล การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน (Cross-Border e-Commerce) รวมถึงการเพิ่มการมีส่วนร่วมของ MSMEs ใน FTA และการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมของ MSMEs ให้สามารถปรับตัวได้ท่ามกลางการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น

ไทยได้นำเสนอนโยบายในการสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation-driven Economy) นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงความร่วมมือกับเปรู ในการผลักดัน MSMEs สู่เขียวเพื่อเพิ่มโอกาสทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงพาณิชย์ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานสีเขียว (Green Supply Chain) โดยไทยและเปรูตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์เอเปคว่าด้วยการส่งเสริม MSMEs ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน (APEC Strategy on Green and Sustainable MSMEs) ให้เป็นผลลัพธ์ในปี ๒๕๖๐

นอกจากนี้ สมาชิกเอเปคเห็นว่าการส่งเสริม MSMEs ควรจะเป็นประเด็นสำคัญ ต่อเนื่อง โดยข้อริเริ่ม MSMEs ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้รับการสนับสนุนจากฟิลิปปินส์และเวียดนาม โดยเวียดนาม ในฐานะเจ้าภาพเอเปคประจำปี ๒๕๖๐ ได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนประเด็นดังกล่าวและจะผลักดัน APEC Strategy on Green and Sustainable MSMEs ในปี ๒๕๖๐

๕.๔ หัวข้อ “การพัฒนาทุนมนุษย์”

ที่ประชุมเห็นว่าเอเปคควรส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาที่ตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงานของโลกที่เปลี่ยนไปทั้งในมิติของเทคโนโลยีและโครงสร้างประชากร การพัฒนาทุนมนุษย์ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและมีนวัตกรรม การมีส่วนร่วมของสตรี เยาวชน ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ในระบบเศรษฐกิจ และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการศึกษา อย่างมีคุณภาพและครอบคลุม นอกจากนี้ สหรัฐฯ และจีนไทเปได้ประกาศจัดตั้งกองทุนเอเปคเพื่อการส่งเสริม บทบาทสตรีในระบบเศรษฐกิจ (APEC Sub-fund on Women and the Economy) เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในระบบเศรษฐกิจผ่านการศึกษาและการพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ

ไทยได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม เข้าถึงได้ และยั่งยืน (Quality, Equity, Opportunity, Sustainability: QEOS) การพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการศึกษา การจัดระบบการศึกษาในรูปแบบ Lifelong Learning เพื่อสอดคล้องกับสภาวะโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป รวมถึงเสนอให้เอเปคพัฒนามาตรฐานร่วม สำหรับอาชีพต่าง ๆ เพิ่มเติมจากวิศวกรและสถาปนิก ที่ดำเนินการอยู่แล้ว

๖. เอกสารผลลัพธ์การประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ ที่ประชุมฯ รับรองแถลงการณ์ร่วม รัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ ซึ่งมีเนื้อหาสะท้อนถึงความคืบหน้าของการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ของเอเปคภายใต้ ประเด็นสำคัญของเอเปคประจำปี ๒๕๕๙ ได้แก่ (๑) การสร้างความเข้มแข็งของการบูรณาการทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาค และการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งรวมถึงความคืบหน้าในการบรรลุเป้าหมายโบกอร์ FTAP การปฏิรูปโครงสร้าง การค้าบริการ ประเด็นการค้าการลงทุนในอนาคต และความเชื่อมโยง เป็นต้น (๒) การพัฒนา

ตลาดอาหารในภูมิภาค โดยได้ย้ำถึงความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน และการพัฒนาชนบท (๓) การพัฒนา MSMEs ให้มีความทันสมัย ตามแผนปฏิบัติการบอราไคย์ (Boracay Action Agenda to Globalize MSMEs) และ (๔) การพัฒนาทุนมนุษย์ ระบุการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของเอเปค ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของการมีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพในภูมิภาคเอเปคที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มที่ด้อยโอกาส และเป็นการเตรียมพร้อมด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการจ้างงาน ดังความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ควรติดตามการดำเนินการดังปรากฏตามตารางในสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๗. **การหารือทวิภาคีระดับรัฐมนตรี** ในระหว่างการประชุมผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้หารือทวิภาคีกับนาย Stephane Dion รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแคนาดา โดยไทยย้ำถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้าน STI นอกจากนี้ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เสนอให้มีการไกล่เกลี่ยหรือเชิงนโยบาย (Political Consultation) ระหว่างไทยและแคนาดา ส่วนแคนาดาขอรับการสนับสนุนจากไทยในการเข้าเป็นสมาชิกการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit - EAS) และการสมัครเป็นสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) วาระปี ค.ศ. ๒๐๒๑ – ๒๐๒๒ อีกทั้งได้กล่าวถึงการกักตัวของนาย David Roach ในไทย โดยหวังว่านาย Roach จะได้รับการส่งตัวกลับแคนาดาตามกระบวนการอย่างเหมาะสม และยืนยันว่าแคนาดาเคารพกระบวนการตามกฎหมายของไทย

นอกจากนี้ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้หารืออย่างไม่เป็นทางการกับรัฐมนตรีจากเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น นาย John Kerry รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ โดยได้หารือถึงพัฒนาการของเศรษฐกิจในภูมิภาค แนวโน้มของความตกลง TPP และสถานการณ์การเมืองไทย

๘. ข้อสังเกต

๘.๑ ผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคหลายท่าน ได้แสดงความห่วงกังวลต่อสถานะเศรษฐกิจโลก ที่ถดถอย กระแสการต่อต้านโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มขึ้น รวมถึงผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐฯ ภายใต้รัฐบาลใหม่ ต่อเอเปคและเศรษฐกิจโลกในภาพรวม ทั้งนี้ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้ยืนยันว่าประชาชนสหรัฐฯ ยังเชื่อมั่นในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและการค้าเสรี อย่างไรก็ตาม ผู้แทนจากสหรัฐฯ ในระดับต่าง ๆ ไม่ได้กล่าวถึงการให้สัตยาบันต่อความตกลง TPP ในรายละเอียดเพียงสนับสนุนการจัดทำ FTA ระดับภูมิภาค ในหลักการ ในขณะที่ ญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ได้แจ้งว่าตนอยู่ระหว่างกระบวนการภายในเพื่อให้สัตยาบันต่อความตกลง TPP ส่วนสิงคโปร์มีกำหนดดำเนินการในปีหน้า นอกจากนี้ ทั้ง ๓ เขตเศรษฐกิจยังได้กล่าวสนับสนุนให้สมาชิก TPP เร่งดำเนินการการให้สัตยาบันโดยเร็ว

๘.๒ แม้ที่ประชุมจะสนับสนุนการจัดทำ FTAAP แต่มีเพียงบางเขตเศรษฐกิจที่ต้องการให้มีการเริ่มการเจรจาโดยเร็ว (จีน จีนฮ่องกง และชิลี)

๘.๓ สมาชิกเอเปคให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการพัฒนาเพื่อสร้างการเติบโตอย่างครอบคลุมและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเวียดนาม ในฐานะเจ้าภาพการจัดการประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๐ ได้กำหนดหัวข้อในการประชุมที่ให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการค้าการลงทุนและการพัฒนาทุนมนุษย์ภายใต้บริบทโลกที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

๘.๔ โดยที่ไทยมีกำหนดจะเป็นเจ้าภาพการประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๕ เพื่อเป็นการรักษาสมดุลในมิติการค้าการลงทุนและการพัฒนาของเอเปค และเพื่อเป็นการผลักดันประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาวของไทย ไทยอาจผลักดันประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ๑) การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และการเข้าถึงประโยชน์ของ FTA ให้แก่ทุกภาคส่วน ๒) ประเด็นการอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน

๓) การเชื่อมโยงทางดิจิทัล ๔) การส่งเสริมการค้าภาคบริการ ๕) การลงทุนในสาขาเทคโนโลยีด้านอาหาร (Food Technology) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร และ ๖) การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจะได้ดำเนินการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำความกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมายหน่วยงานดำเนินการตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ๓ และ ๕ ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชุลินทร คงศักดิ์)

อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๔๒๔๒

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๕๒๔๗

2016 LEADERS' DECLARATION

We, the Leaders of APEC, met in Lima under the theme of ***Quality Growth and Human Development*** to continue working on our common endeavor to support free and open trade and investment, sustainable economic growth and shared prosperity in the Asia-Pacific region. Within this vision, in 2016 we have focused our efforts on the following thematic priorities: Regional Economic Integration and Quality Growth; Enhancing the Regional Food Market; Towards the Modernization of Micro, Small and Medium-sized Enterprises (MSMEs) in the Asia-Pacific; and Developing Human Capital.

Eight years after Peru hosted APEC for the first time, the world economic recovery is progressing, but facing increasingly far-reaching and interrelated challenges. The confluence of inequality in some economies and uneven economic growth, as well as environmental degradation and the risks posed by climate change, affect prospects for sustainable development, and deepen uncertainty toward the immediate future. In addition, globalization and its associated integration processes are increasingly being called into question, contributing to the emergence of protectionist trends.

While these challenges may pose a risk to our common aspirations and objectives, we recommit our efforts to ensure APEC maintains its global leadership as a forum that can, through cooperation, tackle the most pressing problems, and continue to be an incubator of ideas of the future. In that sense, we remain committed to the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development as it represents a balanced and comprehensive multilateral framework for international cooperation. We also welcome the recent entry into force of the Paris Agreement and commit to its transparent and effective implementation in order to transition towards a low carbon, climate resilient economy.

Quality Growth and Human Development

We reaffirm our aspirations towards balanced, inclusive, sustainable, innovative, and secure growth in the APEC region, as reflected in the APEC Accord on Innovative Development, Economic Reform and Growth, and the APEC Strategy for Strengthening Quality Growth by 2020, to bring greater focus to the importance of pursuing quality growth as envisaged in the 2010 APEC Growth Strategy.

Stressing the importance of achieving quality growth, we also pledge to focus our efforts on ensuring that our policies and strategies contribute in concrete terms to raising people's quality of life and enhancing social equity in the region. We therefore recognize that our efforts to achieve APEC's objectives and goals must remain focused on improving the lives of our people.

We recognize the vital importance of continuing work towards an inclusive education agenda that will enable people of all ages to meet the challenges of a globalized world. Furthermore, realizing that equitable access to high-quality education and training will allow our people to develop skills and competencies

44 from early childhood and throughout their lifetime, we must focus our efforts on
45 improving the quality, mobility and access to education including in partnership
46 with employers, and soft skills development.

47 We encourage our economies to collaborate on improving education in the Asia-
48 Pacific region under the principles established in the APEC Education Strategy.
49 This strategy outlines a path for achieving a strong and cohesive APEC education
50 community characterized by inclusive and quality education that supports
51 sustainable economic growth and social well-being, enhances competencies,
52 accelerates innovation and increases employability.

53 Given that full and productive employment for all population groups is essential
54 for human development in the region, we also recognize that the economic
55 empowerment of women, youth and persons with disabilities should be a priority
56 under the APEC agenda for enhancing quality growth and human development.

57 In this regard, we commit to strengthen our efforts to ensure decent work and
58 work life quality for all, especially socially vulnerable groups, by providing access
59 to quality inclusive education and vocational training; boosting entrepreneurship;
60 improving social protection; and enhancing regional cooperation.

61 We recognize women's vital contribution to economic and social development
62 and we commit to strengthen our efforts to support the mainstreaming of gender
63 equality and women's empowerment across APEC's work, to ensure that women
64 enjoy equal access to quality education and economic resources. We welcome
65 efforts to support women's entrepreneurship, grow women-led SMEs, enhance
66 women's digital literacy, promote women's career development, strengthen
67 women and girls' access to science, technology, engineering and mathematics
68 (STEM) education and careers and address health-related barriers to women's
69 economic participation. We believe that the development of ICT plays a vitally
70 important role in human development and we reaffirm our willingness to achieve
71 next-generation broadband by 2020.

72 Recognizing health as the foundation of economic prosperity and human
73 development, we highlight the importance of promoting health systems towards
74 the achievement of Universal Health Coverage (UHC), which are resilient,
75 sustainable, accessible and responsive to current and future needs to foster
76 quality growth and human development. We look forward to further work on ways
77 to address the fiscal and economic impacts of ill health.

78 **Challenges and opportunities for free trade and investment in the current** 79 **global context**

80 We recognize that there has been a slow and uneven recovery from the economic
81 and financial crisis of 2008, resulting in lower global economic growth, volatile
82 financial conditions, lower commodity prices, rising inequalities, employment
83 challenges, and significantly slower expansion of international trade in recent
84 years.

85 We remain committed to using all policy tools – monetary, fiscal and structural –
86 individually and collectively, to strengthen global demand and address supply
87 constraints. We reaffirm the important role of mutually-reinforcing policies to
88 buttress our efforts to achieve strong, sustainable, balanced and inclusive growth.
89 We reaffirm our previous commitments on monetary and exchange rate policies.
90 We will refrain from competitive devaluation, resist all forms of protectionism and
91 not target our exchange rates for competitive purposes. We reiterate that excess
92 volatility and disorderly movements in exchange rates can have adverse
93 implications for economic and financial stability.

94 While the complex global economic environment will continue framing our work,
95 it also represents an opportunity to reiterate our commitment to build a dynamic,
96 harmonious and open economy in the Asia-Pacific region featuring innovative
97 development, interconnected growth and shared interests, that advances
98 employment opportunities for all, by reaffirming free and open trade and
99 investment, accelerating regional economic integration, promoting competitive
100 markets, encouraging economic and technical cooperation, and facilitating a
101 favorable and sustainable business environment.

102 These overarching principles will continue to guide us in our common path. At the
103 same time, we acknowledge that economies need to reach out to all sectors of
104 our societies to better explain the benefits of trade, investment and open markets,
105 and to ensure that those benefits are widely distributed.

106 Building on the WTO's successful Bali and Nairobi Ministerial Conferences and
107 recognizing all the elements contained in the Ministerial Declarations, we commit
108 to continue implementing the Bali and Nairobi outcomes and advance
109 negotiations on the remaining Doha Development Agenda issues as a matter of
110 priority. We also note a range of issues of common interest and importance to
111 today's economies in the Asia-Pacific region may be legitimate issues for WTO
112 discussions. Therefore, we instruct our officials to work with a sense of urgency
113 and solidarity with all WTO members to set the direction together towards
114 achieving positive, and meaningful results by the next WTO Ministerial
115 Conference in 2017 and beyond.

116 We reaffirm our commitment to keep our markets open and to fight against all
117 forms of protectionism by reaffirming our pledge against protectionism through a
118 standstill commitment that we agree to extend until the end of 2020 and to roll
119 back protectionist and trade-distorting measures, which weaken trade and slow
120 down the progress and recovery of the international economy.

121 We welcome the progress made by economies in notifying their acceptance of
122 the WTO Trade Facilitation Agreement (TFA) and support its entry into force at
123 the earliest possible date. We call upon the remaining APEC economies as well
124 as other WTO members to make their utmost efforts to submit their instruments
125 of acceptance of the TFA by the end of the year.

126 We recognize that WTO consistent plurilateral trade agreements with broad
127 participation can play an important role in complementing global liberalization

128 initiatives. In this regard, the ongoing or already concluded plurilateral
129 agreements such as the Information Technology Agreement and its expansion,
130 the Trade in Services Agreement, and the Environmental Goods Agreement,
131 shall be open to all WTO members who share the objectives of such plurilateral
132 agreements and negotiations for participation.

133 Furthermore, we also welcome the implementation of the Information Technology
134 Agreement (ITA) expansion and call on those who have committed to implement
135 by July 1st 2016 to do so as soon as possible.

136 APEC Economies participating in the WTO Environmental Goods Agreement
137 (EGA) negotiations reaffirm their aim to redouble efforts to bridge remaining gaps
138 and conclude an ambitious future oriented EGA that seeks to eliminate tariffs on
139 a broad range of environmental goods by the end of 2016, after finding effective
140 ways to address the core concerns of participants.

141 We underscore the importance of investment as a catalyst for economic growth
142 and job creation. We commit to take concrete measures to provide an enabling
143 environment for investment.

144 We acknowledge that structural reform is critical to improving economic
145 efficiency, increasing productivity and competitiveness, creating jobs and
146 promoting innovative growth in the face of the slowdown in the global economy.
147 In this regard, we emphasize the importance of removing those structural and
148 regulatory obstacles that unnecessarily inhibit cross-border trade, finance and
149 investment, and create behind-the-border barriers to doing business. We
150 encourage concrete actions by economies to deepen efforts in line with the
151 Renewed APEC Agenda for Structural Reform (RAASR). Accordingly, we note
152 the conclusion of RAASR Individual Action Plans by all member economies and
153 welcome those commitments to important domestic structural reforms. At the
154 same time, we recognize that structural reforms can be applied flexibly depending
155 on domestic circumstances and macroeconomic situation. We also welcome the
156 progress made so far on the Ease of Doing Business initiative.

157 We welcome the Strategy for Modernization of Finance Ministers' Process and
158 the Strategy for Implementation of the Cebu Action Plan, which will lay the
159 foundations to ensure concrete outcomes to facilitate implementation of
160 meaningful reforms in our economies that take into account their level of
161 development and domestic circumstances.

162 Following the path established in the Beijing Roadmap for APEC's Contribution
163 to the Realization of the Free Trade Area of the Asia Pacific (FTAAP) in 2014, we
164 reiterate our commitment to the eventual realization of the FTAAP as a major
165 instrument to further deepen APEC's regional economic integration agenda. With
166 this vision, we endorse the Collective Strategic Study on Issues Related to the
167 Realization of FTAAP and its Executive Summary. Furthermore, we endorse the
168 Recommendations of the Study as the Lima Declaration on FTAAP (annexed to
169 this Declaration).

170 We commend APEC officials for their hard work on finalizing the Collective
171 Strategic Study. We instruct officials to implement the Lima Declaration on
172 FTAAP, in particular to develop, and implement work programs towards the
173 realization of the FTAAP. We look forward to regular progress reports on
174 implementation of these work programs and APEC's collective readiness to build
175 capacity to realize the FTAAP. Furthermore, based on the Study and other APEC
176 work as possible references, we instruct officials to consider next steps that can
177 be taken towards the eventual realization of an FTAAP.

178 We recognize the Bogor Goals of free and open trade and investment in the Asia-
179 Pacific region as one of the most important milestones in the history of APEC,
180 which inspires member economies in their pursuit of sustainable development
181 and equitable growth. We acknowledge that APEC member economies have
182 made substantial progress in many areas related to the Bogor Goals, including
183 via lower applied tariffs, more Regional Trade Agreements/Free Trade
184 Agreements (RTA/FTAs), increased openness to foreign trade and investment,
185 and improved trade and investment facilitation. At the same time, we recognize
186 that more work needs to be done to improve the existing trade and investment
187 conditions, as progress has been uneven across the region.

188 We welcome, therefore, the Second-term Review of Economies' Progress
189 towards the Bogor Goals and instruct officials to pursue work in those areas
190 where progress has been uneven, including non-tariff measures, the slowdown
191 in trade within APEC, and unemployment.

192 Four years before the target of the Bogor Goals and with major developments
193 taking place both within and outside APEC, we consider it pertinent to start a
194 process of reflection on an APEC post-2020 vision. Therefore, we commend
195 Peru's initiative to start in 2016 a series of high-level dialogues on APEC Toward
196 2020 and Beyond and instruct our officials to continue this process on a yearly
197 basis until 2020.

198 We acknowledge that the services sector is a major contributor to productivity
199 and growth within APEC. Improved competitiveness in services as well as growth
200 in services trade through an open and predictable environment for access to
201 services is one of the key factors for APEC to boost its economic growth. We also
202 recognize that we need to address barriers that inhibit our businesses from
203 competing or trading in services markets. We therefore endorse the APEC
204 Services Competitiveness Roadmap (annexed to this Declaration) and instruct
205 officials to monitor and evaluate progress in implementing the Roadmap, taking
206 concrete actions and pursuing mutually agreed targets that will facilitate services
207 trade and investment and enhance the competitiveness of the services sector,
208 while addressing factors constraining the growth of trade as well as considering
209 the differences in economic and social circumstances across APEC economies.

210 We recognize that innovation is a key driver of quality growth. In this regard, we
211 encourage efforts to identify new growth engines, and will embrace the
212 opportunities brought forth by sectors such as the Internet and Digital Economy.

213 We welcome the endorsement of the next steps to advance our work on digital
214 trade and the progress made in Internet Economy cooperation. We instruct
215 officials to continue to advance work in accordance with the agreed work plan
216 endorsed by Ministers. We also welcome APEC economies' initiatives and
217 leadership to explore new areas of potential economic growth in the area of digital
218 trade and related issues, such as those identified by Ministers.

219 We recall the APEC Leaders 2011 Honolulu Declaration and recognize the
220 importance of implementing the APEC Cross-Border Privacy Rules (CBPR)
221 System, a voluntary mechanism whose participants seek to increase the number
222 of economies, companies, and accountability agents that participate in the CBPR
223 System.

224 We will collaborate to unleash the potential of the digital economy and strongly
225 support an accessible, open, interoperable, reliable and secure ICT environment
226 as an essential foundation for economic growth and prosperity. We will continue
227 to promote policy and regulatory environment to ensure ICT security, data and
228 privacy protection by developing interoperable and flexible frameworks. We also
229 affirm that economies should not conduct or support ICT-enabled theft of
230 intellectual property or other confidential business information, with the intent of
231 providing competitive advantages to companies and commercial sectors. We also
232 affirm the importance of promoting competition, entrepreneurship, and innovation
233 through effective and comprehensive measures, including balanced intellectual property
234 (IP) systems and capacity-building.

235 We recognize that micro, small and medium-sized enterprises (MSMEs) are an
236 essential component for economies to achieve quality growth and prosperity. As
237 sources of innovation and employment, MSMEs are also well placed to promote
238 entrepreneurship, to benefit from structural reform and to advance sustainability
239 in our economies, maximizing the impact of policies, strategies and best
240 practices. Strengthening of MSMEs will imply concrete progress in increasing
241 their innovation capacities and competitiveness, including intellectual property
242 rights commercialization, work towards guaranteeing access to financial means
243 and capacity building, enhancing their participation in the internet and digital
244 economy and through electronic commerce, reducing the technological gap,
245 strengthening ethical business practices to support MSMEs' growth and cross
246 border trade, progressively inducing a shift into a more sustainable, eco-friendly
247 and green production, and supporting their internationalization including through
248 the means of ICT.

249 We welcome the Supporting Industry Initiative and look forward to its
250 implementation in 2017. We recognize the potential of greening MSMEs for
251 sustainable development in APEC and encourage officials to carry out additional
252 work on this topic next year.

253 We resolve to advance Global Value Chains (GVCs) development, Supply Chain
254 Connectivity, and Supply Chain Resiliency. We commend the solid progress
255 towards the completion of the APEC Trade in Value-Added (TiVA) Database by
256 2018. We welcome the Report on APEC Developing Economies' Better

Participation in GVCs and encourage further efforts to enable better participation, greater value added and upward mobility of developing economies and MSMEs in GVCs. We recognize the value of using new technologies to achieve greater efficiencies, resilience and cooperation in supply chain connectivity and encourage efforts to explore current and future initiatives toward this end as identified by Ministers.

We also endorse Phase Two of the Supply Chain Framework Action Plan (SCFAP) 2017-2020 and welcome the implementation of the plan next year to continue efforts to enhance trade facilitation and supply chain connectivity in the APEC region.

We recognize that energy access and energy security are critical to the shared prosperity and future of the region. We also underline the importance of stable and transparent world energy markets. We reaffirm our readiness to further energy cooperation, including areas such as renewable energy sectors and energy efficiency to create necessary conditions for trade, investment and economic growth, ensuring that all the economies of the region have access to energy.

We reaffirm our aspirational goals to reduce aggregate energy intensity by 45 percent by 2035 and double renewable energy in the regional energy mix by 2030. We reaffirm our commitment to rationalize and phase out inefficient fossil fuel subsidies, welcome ongoing peer review and capacity building activities, and encourage further efforts to facilitate subsidy reform.

Towards real and functional connectivity in the region

We recognize that strengthened connectivity will contribute to opening up new sources of economic growth, fostering inclusive and interconnected development, advancing regional economic integration and bringing APEC economies closer as a community. In this regard, we note with appreciation that significant work has already been done by various APEC fora and working groups in advancing connectivity in the region, including providing support for enhancing sub-regional connectivity. However, challenges still remain.

We reaffirm, therefore, our commitment to the overarching goal of a seamlessly and comprehensively connected and integrated Asia-Pacific by 2025, express our appreciation for the efforts and accomplishments of APEC members in implementing the APEC Connectivity Blueprint 2015-2025, and encourage the use of policy dialogues noted in the Blueprint to exchange best practices and information on relevant topics.

We reiterate the importance of people-to-people connectivity and remain committed to its improvement through, inter alia, further development of tourism, cultural exchange, mobility of business people, cross-border education and travel facilitation.

We affirm our commitment to promote investment with a focus on infrastructure in terms of both quantity and quality. We reiterate the importance of quality

299 infrastructure for sustainable economic growth. Recognizing the important
300 elements to realize quality infrastructure identified in APEC Connectivity Blueprint
301 2015-2025 and its subsequent works, we are committed to translate this concept
302 into actions including in ICT, energy and transport.

303 We welcome progress and look forward to continue exploring infrastructure
304 financing including through mobilizing private sector resources and public-private
305 partnerships (PPP). We encourage further work to pursue the quality
306 improvement of investment opportunities. We are committed to enhancing the
307 synergy and cooperation among various infrastructure connectivity programs in
308 the region, and welcome the Collaboration Action Plan between APEC Member
309 Economies and the Global Infrastructure Hub. We recognize the lack of effective
310 solid waste management infrastructure imposes great socio-economic and
311 environmental costs, and we encourage further work on this topic.

312 We welcome economies' initiatives to achieve comprehensive regional
313 connectivity, which are being jointly built through consultation to meet the
314 interests of all. We encourage further implementation of these initiatives with a
315 view to promoting policy coordination, facilities connectivity, unimpeded trade,
316 financial integration, and people-to-people bonds in the region, and encourage
317 further collaboration among these initiatives in order to promote regional
318 economic integration and the common development of the Asia-Pacific region.

319 **Food security, climate change and access to water**

320 We recognize that APEC can contribute to address challenges to food security
321 while preserving natural resources by taking steps to further promote sustainable
322 agriculture, food, forest management, fisheries and aquaculture, enhance food
323 markets, integrate food producers into domestic and global food supply and value
324 chains, reduce food loss and waste, address chokepoints arising from
325 infrastructure gaps, and burdensome and unnecessarily restrictive trade
326 measures, as stated in the Piura Declaration on APEC Food Security, and
327 reinforce capacity building including by facilitating innovation such as utilizing ICT
328 and relevant technologies. We encourage efforts to promote agricultural
329 sustainable development in the APEC Region.

330 We look forward to seeing this work progress in a manner that complements
331 sustainable economic development and international trade in the APEC region.
332 APEC work to increase economic integration will contribute to increased safe
333 food availability through international trade with science-based regulations and
334 WTO-recognized international food-related standards.

335 Climate change is one of the major challenges for food production and food
336 security. We commit to enhance our cooperation on implementing policies to
337 address the relationship between food security and climate change in ways that
338 respect varying conditions in each economy and welcome the APEC Program on
339 Food Security and Climate Change. We also commit to intensify our efforts to
340 mitigate impacts of drought, flood and climate-related disasters on food
341 production and food security.

We recognize that water is a key driver of agricultural development and a basic element for socio-economic development across the APEC region. Thus we encourage economies to share best practices in water management to ensure water availability and increase water use efficiency, considering multi-sectoral and multi-level perspectives. We will foster APEC cooperation for the sustainable use and integrated management of water resources.

Acknowledging the importance of socio-economic factors underlying food security in rural-urban communities and vulnerable groups, we aim to work towards a comprehensive approach towards rural-urban development. We recognize the important implications of urbanization and diet diversification in the APEC region and support APEC efforts to explore new integrated approaches building upon the experiences and best practices shared among APEC economies to promoting food security and economic growth that mutually benefit urban and rural areas, including the newly developed Strategic Framework on Rural-Urban Development to Strengthen Food Security and Quality Growth in APEC. We also note the direct relevance of a number of the Sustainable Development Goals (SDGs) for food security and poverty eradication. In supporting the Sustainable Development Goals we remain committed to increasing our efforts to combat illicit wildlife trafficking.

Looking forward

To achieve sustainable growth in the Asia-Pacific region we must continue working with a renewed sense of urgency and through Asia-Pacific partnership featuring mutual respect and trust, inclusiveness and win-win cooperation in implementing our commitments and achieving our goals.

We call for effective economic, financial and social inclusion of women, elderly, youth and rural communities as well as disadvantaged or vulnerable groups such as Indigenous peoples and persons with disabilities.

We strongly condemn terrorism in all its forms and manifestations. We recognize the serious threat that terrorism poses to our fundamental values that underpin our free and open economies. We encourage economies to continue to take actions and share best practices in the four cross-cutting areas of APEC's Consolidated Counter Terrorism and Secure Trade Strategy.

We welcome the Lima ACT Statement on Fighting Corruption and encourage all economies to implement critical anti-corruption actions, with a specific focus on bribery of domestic and foreign public officials, and with the effective participation of all relevant stakeholders, including through the APEC Anti-Corruption Authorities and Law Enforcement Agencies (ACT-NET).

We endorse the 2016 APEC Joint Ministerial Statement and commend the work of our Ministers and officials as reflected in the results of the Sectoral Ministerial Meetings, High-Level Policy Dialogues, the Finance Ministers' Process, the Committees and Working Groups of the Senior Officials Meeting, and all related mechanisms. We instruct our Ministers and officials to continue their work, including implementation of the recommendations, work programs, initiatives and

385 action plans of the resulting documents from the 2016 Sectoral Ministerial
386 Meetings and High-Level Policy Dialogues, bearing in mind the vision contained
387 in this Declaration, as well as our previous meetings.

388 We welcome the contributions of the APEC Business Advisory Council (ABAC)
389 to our work as well as from the Pacific Economic Cooperation Council (PECC),
390 international and regional organizations, the private sector, local government
391 executives, and academia and other relevant stakeholders.

392 Recognizing that continuity of our agenda is key to APEC's relevance, we thank
393 Peru for its leadership this year as it has built on the vision and work of the
394 previous APEC hosts.

395 We look forward to meeting again in Viet Nam in 2017.

Annex A: Lima Declaration on FTAAP

Recommendations

1. Goals and Principles

- We reaffirm our commitment to advance the process in a comprehensive and systematic manner towards the eventual realization of the FTAAP as a major instrument to further APEC's regional economic integration agenda;
- We reaffirm that APEC's core objective will be to attain the Bogor Goals by 2020, and that efforts in support of the realization of the FTAAP will serve as a driving force to further advance regional economic integration;
- We reaffirm that the FTAAP will be realized outside of APEC, parallel with the APEC process;
- We reaffirm that the eventual FTAAP should do more than achieve liberalization in its narrow sense; it should be high quality and comprehensive, and incorporate and address 'next generation' trade and investment issues;
- We recognize that APEC has a critical role to play in shaping and nurturing regional economic integration, upholding the principles of openness, inclusiveness and cooperation under a win-win spirit, promoting profound economic restructuring, deepening and strengthening regional economic integration, and give greater impetus to the sustainable development of the Asia-Pacific. In this sense, APEC encourages unilateral economic reforms and the conclusion of comprehensive and high quality RTAs/FTAs.

2. Completing and Enhancing the Possible Pathways

- We recognize that regional and bilateral trade agreements (RTAs/FTAs) have enhanced regional economic integration, while at the same time APEC members' different stages of development, and RTAs/FTAs with various levels of liberalization and coverage may pose challenges to achieving full regional integration. Thus, we reaffirm our commitment that the FTAAP should be built upon ongoing regional undertakings, and through possible pathways including the Trans-Pacific Partnership (TPP) and Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP). We welcome other regional integration undertakings to make meaningful contributions to the eventual realization of the FTAAP;
- We encourage that all regional undertakings, including TPP and RCEP, remain open, transparent and inclusive and draw on each other so as to jointly contribute to the trade and investment liberalization and facilitation in the region and the eventual realization of the FTAAP;
- We also reaffirm our vision contained in the Pathways to FTAAP. In this connection, we note recent developments on RTAs/FTAs in the region and the progress of the possible pathways to the FTAAP, including efforts by TPP signatories to complete their domestic processes and efforts by RCEP parties to accelerate towards the completion of the

negotiations to achieve a modern, comprehensive, high-quality and mutually beneficial agreement.

- We encourage the progress of the FTAAP pathways and progress of implementation of the initiatives identified in this document to be reported to the CTI as appropriate including under the Information Sharing Mechanism. Further, this report may be included in the CTI/SOM Report to Ministers and/or AELM.
- To maintain momentum and focus work towards an eventual FTAAP, APEC economies will examine, by no later than 2020, the contribution of current Pathways to the realization of the FTAAP. The examination will identify specific areas of work that could be done to further promote the regional free and open trade and investment and that would support advancement toward an eventual FTAAP. In addition, this examination, and the work programs noted below, will help APEC determine what areas remain the most challenging in meeting regional economic integration goals and an eventual FTAAP. Following the examination, all APEC economies may engage in a collective discussion on what role APEC can play toward addressing these challenges in a manner that is inclusive, balanced, and beneficial to all economies and consider next steps APEC can take towards the eventual realization of an FTAAP.

3. Continuing APEC's Role as an Incubator and Strengthening Existing APEC Initiatives that support FTAAP Objectives

- We commit that APEC should continue to be an important contributor to advancing towards the eventual realization of an FTAAP. APEC plays a key role as an incubator of issues related to the FTAAP by providing leadership, intellectual inputs and capacity building including but not limited to the APEC Information Sharing Mechanism on RTAs/FTAs; the Action Plan Framework of the 2nd Capacity Building Needs Initiative (CBNI); and advancing sectoral initiatives, and promoting Policy Coordination/Coherence, and conducting Industry/Sector Dialogue, etc., so as to facilitate the eventual realization of the FTAAP.
- We agree that APEC should continue to identify and address next generation trade and investment issues and advance new initiatives in areas identified by APEC economies as critical for achieving an eventual FTAAP. Therefore, we encourage officials, through the Committee on Trade and Investment and its sub-fora to advance potential areas of work arising from this Study by consensus, including in areas already under consideration as either identified or potential next generation trade and investment issues;
- We agree that APEC should advance Structural Reform with a view toward improving the business environment. In line with the Ease of Doing Business Action Plan, APEC should continue to identify ways to improve the regulatory climate for starting a business, obtaining permits, accessing credit, trading across borders, and enforcing contracts, among others;
- We agree that APEC should increase efforts to improve trade facilitation. APEC has been a leader in developing capacity building programs designed to help economies implement obligations under the WTO Trade Facilitation Agreement (TFA). APEC should continue to advance capacity building projects in this area.

4. New Initiatives to Advance Regional Economic Integration

- The Collective Strategic Study identified a number of remaining challenges, gaps and areas of divergence among APEC economies, including in RTAs/FTAs. The discussion started in the Study should continue, including on potential elements to be addressed in the FTAAP and additional work in support of the eventual realization of the FTAAP. APEC's work should focus on bridging these gaps in order to ensure APEC economies are continuing along a pathway towards productive regional economic integration.
- APEC will focus work to address areas of divergence and convergence in RTA/FTA practice, including on the possible pathways for the FTAAP, and in the areas identified in the Collective Strategic Study, while also implementing capacity building programs to increase understanding of these agreements and members' capacity to participate in high quality, comprehensive and ambitious free trade agreements.
- As the next step in advancing the Beijing Roadmap, we instruct officials to undertake a stock take as to how next generation trade and investment issues are dealt with in existing FTAs/RTAs in the APEC region and other regions and in the WTO;
- We further instruct officials to use the stock take to develop dedicated initiatives, including through capacity building, to close the gaps between different treatment of these issues by economies as revealed by the stock take. Initiatives should be developed within the relevant APEC fora and included in each forum's work plan on an annual basis from 2018 onwards;
- We instruct Officials to continue to work on measures affecting trade and investment as identified in the Study that support the achievement of the Bogor Goals, and to advance the vision for the eventual realization of the FTAAP. To achieve these goals, APEC could embark on work programs to build consensus and capacity for economies in the following areas including, but not limited to:
 - On tariffs, the work program should focus on lowering remaining tariffs and examining market access commitments under the identified pathways to find areas of convergence and divergence.
 - On NTMs, the work program could prioritize collaboration with ABAC, based on their recommendations to Leaders in 2015, to identify and address NTMs affecting trade and aid economies' understanding of NTMs and their potential impacts.
 - On services, the work program should support the implementation of the APEC Services Competitiveness Roadmap as a way to spur economic growth and improve services competitiveness in individual APEC economies and the APEC region.

- On investment, the focus should be to help economies clearly identify the areas of convergence in investment practice and exchange experiences on the negotiation and implementation of IIAs.
- On Rules of Origin (ROO), the work program should address best practices in customs origin procedures to facilitate economies' progress towards existing APEC goals on the simplification of ROO.
- To support a balanced and inclusive discussion on these issues, we instruct officials to focus on addressing the recommendations in this document through the Committee on Trade and Investment and its sub-fora, and encourage participation of the private sector and other stakeholders in these discussions including through Trade Policy Dialogues.

5. Strengthening Consultation with Stakeholders

- APEC should increase engagement with stakeholders in the region, including ABAC and PECC, in its efforts to support the realization of the FTAAP.

6. Reporting on Progress

- We instruct officials to undertake work on the recommendations through the Committee on Trade and Investment and to report back to Leaders on progress towards the realization of the FTAAP, particularly with regard to the new initiatives identified in this document. The reporting should be done separately but in parallel with the Bogor Goals reporting milestones which occur in 2018 and 2020.

Annex B: APEC Services Competitiveness Roadmap (2016-2025)

In 2015, we, the Leaders of APEC, called for the development of a strategic and long-term Services Competitiveness Roadmap with actions and mutually agreed targets to be achieved by 2025. We now endorse this APEC Services Competitiveness Roadmap (2016 – 2025), and instruct Senior Officials to undertake the commitments outlined here and in greater detail in the accompanying Implementation Plan.

We recognise the important role that services will play in the growth of our region over the coming decade. New technologies are increasing our ability to trade in services while creating platforms that allow many service providers, such as women and small businesses, to participate in this trade. Services are also a growing and dynamic component of global value chains. Together these developments have the potential to significantly increase productivity levels within our economies.

We also recognise that we need to address barriers that inhibit our businesses from competing or trading in services markets and undertake concrete actions that will facilitate services trade and investment and enhance the competitiveness of the services sector. We will seek to ensure that regulations promote fair competition and the adoption of new technologies.

Targets

To increase APEC competitiveness in the services sector by 2025 we set the following targets:

- Ensuring an open and predictable environment for access to services markets by progressively reducing restrictions to services trade and investment;
- Increasing the share (%) of services exports from APEC economies in the total world services exports so that it exceeds the current share in world services exports by 2025¹;
- Increasing trade in services in the APEC region so that, by 2025, the compound average annual growth rate exceeds the historic average of 6.8 per cent² and the share (%) of value-added of the services sector in the total GDP of the APEC region exceeds the global average level by 2025.

Meeting these targets will require APEC to develop some of the most dynamic and efficient services markets in the world. APEC-wide action, including enhanced levels of cohesion within APEC and collaboration between APEC members, is crucial. We also commit to improving services-related statistics to help measure progress and inform decision-making, including establishing an APEC index on the services regulatory environment by 2020.

We recognise the differences in economic and social circumstances across APEC economies and are determined to cooperate in advancing economy-specific actions, through policy dialogue and capacity building for developing economies.

Enabling Factors

Developing and sustaining competitive services sectors requires a range of enabling factors. We commit to putting in place the best possible enabling environment for services competitiveness both at an APEC-wide and individual economy basis, including by undertaking capacity building activities, as needed. These steps will include:

- promoting good regulatory practices, international regulatory cooperation and sound competition policy frameworks and institutions;
- ensuring openness of services markets by extending APEC's overall standstill commitment and rolling back protectionist and trade distorting measures on trade in services;

¹ In 2014, APEC's share of total world services exports was 38.38 per cent.

² WTO Statistics Database

- ensuring an adequate supply of skills in a rapidly changing economy, helping workers adjust to change and providing for increased participation in the workforce by such groups as women, youth, Micro Small and Medium Enterprises (MSMEs) and indigenous businesses;
- fostering dynamic, competitive and effective telecommunications, innovation and information and communication technologies (ICT) policies;
- facilitating effective financial markets, including through the use of new technologies to promote greater inclusion in financial markets; and
- improving people-to-people, physical and institutional connectivity.

APEC-wide Action

Pursuing these enabling factors through APEC-wide action can help achieve the targets and spur the trade and investment necessary to improve the competitiveness of the services sector across APEC economies. APEC, as the premier regional economic cooperation forum, is well-placed to drive this action, in many cases building on existing or planned work in services.

We endorse the following APEC-wide actions:

- Enhancing **global value chains**, including increased participation of MSMEs and women, under the agreed Strategic Blueprint for Promoting Global Value Chains Development and Cooperation.
- Supporting **cross-border mobility for professionals**, building on initiatives such as the APEC Architects and Engineers Registers to facilitate mutual recognition arrangements.
- Enhancing **flexibility for business visitors**, building on initiatives such as the APEC Business Travel Card.
- Implementation of the Renewed APEC Agenda on **Structural Reform**, including progressing the 2016 APEC Economic Policy Report on Structural Reform and Services.
- Supporting liberalization, facilitation and cooperation of **environmental services**, under the agreed Environmental Services Action Plan.
- Progressive liberalization and facilitation of **manufacturing-related services**, under the agreed Manufacturing Related Services Action Plan.
- Supporting **cooperation in the education sector** including promoting internship schemes, overseas student exchange programs, and collaborative policy studies, as well as, in accordance with domestic education systems, information sharing pertinent to economies' education standards, qualifications and credit systems and measures to explore mutual recognition (learning from measures such as the ASEAN Qualifications Reference Framework).
- Collaboration in responding to the rapid developments in **internet-based technology** to promote a regulatory approach that provides appropriate prudential oversight, legitimate consumer and security protections while enabling the flow of trade-related data in the context of an increasingly digitalized world.
- Supporting **cross-border provision of certain financial services**, including through financial inclusion initiatives and engagement by interested economies in the Asia Region Funds Passport initiative.
- Supporting APEC's work on developing **air, maritime and land transportation**, as well as **ICT infrastructure**, in line with the APEC Connectivity Blueprint 2015-2025.
- Supporting APEC's work on developing the **travel and tourism** sector for sustainable and inclusive growth, building on the work of the APEC Tourism Strategic Plan.
- Developing a set of good practice principles on **domestic regulations** in the services sector.
- Development of **services-related statistics** to measure and support implementation of the Roadmap and improve tracking of services trade and investment more broadly.

In addition we note potential further APEC-wide actions that will be subject to further work:

- Progressive facilitation of services to improve the regional **food system** to ensure access to safe, high quality food supplies across the Asia-Pacific.³

Individual Economy Action

Meeting the targets and enabling factors set out in this Roadmap will require significant unilateral action on the part of individual economies to implement structural reform in individual services sectors, as well as across the economy as a whole. Given the importance of unilateral reform, we encourage economies to implement unilateral reforms aimed at further improving the services sector, as part of their structural reform action plans under the Renewed APEC Agenda for Structural Reform (RAASR). This commitment will take into account the circumstances of individual economies such as level of development, readiness and appropriate timing. Such measures should seek to have a high positive impact, both within individual economies and across APEC as a whole.

To support the process of unilateral reform, we agree that APEC will facilitate a process of peer learning and capacity building. The process will provide APEC economies with the tools and information necessary to undertake unilateral reforms on a voluntary basis.

Implementation

We agree that this Roadmap and associated Implementation Plan should be seen as living documents. Additional APEC-wide actions can be agreed at any time in order to achieve its objectives.

APEC will manage a program of capacity building for interested developing economies that request support with implementation of the Roadmap at both the APEC-wide and individual economy level. Funding for capacity building can be sought from relevant existing APEC funds (including the RAASR Sub-fund). Additional funding from economies for capacity building will be welcomed.

APEC will also facilitate a process of peer learning. Economies interested in implementing reforms will be encouraged to seek peer support from other economies with relevant experience and their best practices.

APEC will facilitate improved measurement of trade and investment in services both to support implementation of the Roadmap and to improve the collective understanding of key issues. A particular priority will be the development of an APEC index to measure the services regulatory environment in APEC economies, taking into account the indices already developed by other fora such as the OECD and World Bank.

Senior Officials will have overall responsibility for monitoring and evaluating progress under the Roadmap. Senior Officials will report periodically to Ministers on progress, and seek further guidance, as appropriate, from Ministers to move forward on additional actions during implementation of the Roadmap. We commend the key role that business organizations have played in the development of the Roadmap, particularly the APEC Business Advisory Council, Pacific Economic Cooperation Council and the Asia-Pacific Services Coalition. We encourage further collaboration with organizations engaged in implementation and monitoring progress of the Roadmap.

We agree to a mid-term review in 2021 with a view to assessing what individual and APEC-wide actions will be required to complete the objectives by 2025.

³ subject to further consideration by the CTI and the APEC Policy Partnership on Food Security

สรุปการติดตามผลการประชุมผู้นำเอเปค ครั้งที่ ๒๔
ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
การเติบโตอย่างมีคุณภาพและการพัฒนาทุนมนุษย์	<p>๑. การดำเนินการเพื่อบรรลุวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (2030 Agenda)</p> <p>๒. ดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์เอเปคเพื่อเสริมสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายภายในปี ๒๐๒๐</p> <p>๓. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเอเปค</p> <p>๔. การส่งเสริมบทบาทของสตรี เยาวชน และผู้พิการในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>๕. การพัฒนาระบบโทรคมนาคมเพื่อส่งเสริมคุณภาพทุนมนุษย์</p> <p>๖. การพัฒนาระบบการประกันสุขภาพอย่างครอบคลุม (Universal Health Coverage)</p>	<p>๑. ทุกหน่วยงาน</p> <p>๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)</p> <p>๓. กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)/ กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.)/ กระทรวงแรงงาน (รง.)</p> <p>๔. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)</p> <p>๕. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดท.)</p> <p>๖. กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)</p>
การดำเนินการเพื่อสอดคล้องกับความท้าทายและโอกาสสำหรับการค้าเสรี และการลงทุนในบริบทโลกปัจจุบัน	<p>๑. ผลักดันการดำเนินงานตามกรอบองค์การการค้าโลก</p> <p>๒. การดำเนินการตามวาระใหม่เพื่อการปฏิรูปโครงสร้างเอเปค (RAASR)</p> <p>๓. การดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพื่อการเงินที่ทันสมัย (Strategy for</p>	<p>๑. กระทรวงพาณิชย์ (พณ.)</p> <p>๒. สศช.</p> <p>๓. กระทรวงการคลัง (กค.)</p>

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>Modernisation of Finance)</p> <p>๔. การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเซบู (Cebu Action Plan)</p> <p>๕. ติดตามพัฒนาการของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (FTAAP)</p> <p>๖. ผลักดันการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายโบกอร์ภายในปี ๒๕๖๓</p> <p>๗. การดำเนินการตามแผนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการ (APEC Services Competitiveness Roadmap)</p> <p>๘. การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล/การค้าดิจิทัล และกฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๙. การดำเนินการตาม APEC Cross-Border Privacy Rules (CBPR)</p> <p>๑๐. การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย</p> <p>๑๑. ดำเนินการตามข้อริเริ่มเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม (APEC Supporting Industry Initiative)</p> <p>๑๒. การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Framework Action Plan 2017-2020)</p> <p>๑๓. การจัดทำ TiVA Database ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๐๑๘</p> <p>๑๔. การลดความเข้มข้นของการใช้พลังงานในเอเปคร้อยละ ๔๕ ในปี ๒๐๓๕ และ</p>	<p>๔. กค.</p> <p>๕. พณ.</p> <p>๖. พณ.</p> <p>๗. พณ./ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กท.)/ กระทรวงคมนาคม (คค.)/ ดท./ ศธ./ สศช./ รง.สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.)/ สศค./ กต.</p> <p>๘. พณ./ ดท.</p> <p>๙. ดท./ พณ.</p> <p>๑๐. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (สสว.)</p> <p>๑๑. พณ.</p> <p>๑๒. กรมศุลกากร (ศก.)/ พณ./ สศช./ คค.</p> <p>๑๓. พณ.</p> <p>๑๔. กระทรวงพลังงาน (พณ.)</p>

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนให้เป็น ๒ เท่า ภายในปี ๒๐๓๐	
การสร้างเชื่อมโยงในภูมิภาค	๑. การดำเนินการตามพิมพ์เขียวเรื่องการเชื่อมโยงในภูมิภาค ๒๐๑๕ - ๒๐๒๕ (APEC Connectivity Blueprint 2015 - 2025) ๒. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเอเปคกับ Global Infrastructure Hub ๓. การดำเนินการปฏิญญาเพื่อยุติความมั่นคงทางอาหาร ๔. การดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองและชนบทเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ (Strategic Framework on Rural-Urban Development to Strengthen Food Security and Quality growth)	๑. กต./ คค./ ดท./ ศธ./ ทท./ กค./ กศ./ สศช. ๒. กค. ๓. กษ. ๔. ทส./ กษ.
การดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน	๑. การดำเนินการตามยุทธศาสตร์เอเปคในการต่อต้านการก่อการร้ายและสร้างการค้าที่มั่นคง (APEC's Consolidated Counter Terrorism and Secure Trade Strategy) ๒. การต่อต้านการคอร์รัปชัน	๑. กต./ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ (สขช.)/ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)/ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)/ สำนักงานตรวจสอบอำนาจรัฐ (สตร.) ๒. ปปช.

สรุปการติดตามผลการหารือทวิภาคีของพลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรี
ในห้วงการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู วันที่ ๑๙-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ประเทศ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑. ปาปัวนิวกินี	๑. การสนับสนุนปาปัวนิวกินีในการเป็นเจ้าภาพเอเปค ปี ๒๕๖๑ ๒. การส่งเสริมการค้าการลงทุน เช่น ด้านประมง เกษตร ป่าไม้ พลังงาน และการนำคณะนักธุรกิจไทยเยือนปาปัวนิวกินี ๓. การดำเนินการภายในของไทยเกี่ยวกับการขอรับการตรวจลงตราที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง (Visa on Arrival) สำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางปาปัวนิวกินี ๔. การสร้างความเชื่อมโยงด้านการบินในรูปแบบ code share ๕. การเร่งรัดการดำเนินการเกี่ยวกับความตกลงที่ยังค้างคั่ง เช่น ความตกลงยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน ความร่วมมือด้านประมง	๑. กต. ๒. กต./ พณ./ สกท./ ปตท. สผ./ พน. ๓. กต./ มท. ๔. คค. ๕. กต./ กค./ กษ.
๒. US-APEC Business Coalition	๑. Philip Morris International ขอให้ฝ่ายไทยยกเลิกการห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในไทย ๒. Teva Pharmaceuticals สอบถามเกี่ยวกับแผนการลดระยะเวลาการขึ้นทะเบียนยาของไทย ๓. UPS ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ SMEs เพื่อใช้ประโยชน์จาก e-Commerce ๔. UL ตั้งศูนย์ทดสอบในไทยสำหรับ Appliance/HVAC ๕. UL สนับสนุนไทยและอาเซียนในการ Harmonization กฎระเบียบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ๖. VISA ต้องการให้ภาคเอกชนสหรัฐฯ เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินในประเทศผ่านบัตรเดบิต ซึ่งระเบียบใหม่ให้สิทธิเฉพาะเครือข่ายบริษัทไทยเท่านั้น ๗. VISA ช่วยทำ capacity building เพื่อให้ SMEs ไทยสามารถใช้ระบบดิจิทัลอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ และการให้คำปรึกษาการจัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับ e-Commerce และ e-Payment	๑. สธ./ พณ. ๒. สธ. ๓. พณ. ๔. อก./ วท./ สกท./ พณ. ๕. พณ./ กค. ๖. กค./ ธปท. ๗. พณ./ กค./ ธปท.

APEC PERU 2016

AMM JOINT STATEMENT

We, the APEC Ministers, met in Lima, Peru, on November 17 and 18, 2016 under the Chairmanship of Ambassador Ricardo Luna, Foreign Minister of Peru and Mr Eduardo Ferreyros, Minister of Foreign Trade and Tourism of Peru.

We welcome the participation of the Director General of the World Trade Organization (WTO), the 2016 Chair of the APEC Business Advisory Council (ABAC), the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), the Pacific Economic Cooperation Council (PECC), the Pacific Islands Forum (PIF), as well as the APEC Secretariat and the APEC Policy Support Unit (PSU).

APEC 2016 PRIORITIES

In 2015 in Manila, APEC Leaders were determined to take action to build inclusive economies and a better world, to fully realize the vision of a stable, integrated, and prosperous community in the Asia-Pacific. We are committed to taking concrete steps and joint actions to foster peace, stability, prosperity, economic growth and development in the region, for a sustainable Asia-Pacific partnership.

In 2016, our focus is on driving quality and inclusive growth to promote human development. We have been pursuing this goal through four priorities: Strengthening Regional Economic Integration (REI) and Quality Growth, Enhancing the Regional Food Market, Towards the Modernization of Micro, Small and Medium Enterprises (MSMEs) and Human Capital Development.

We discussed the following outcomes under these priorities:

1. Strengthening Regional Economic Integration and Quality Growth

By tackling the complex challenges that the global economy is facing, we remain committed to use all available policy tools – monetary, fiscal and structural – individually and collectively, to strengthen global demand and address supply constraints.

Faced with rising skepticism over trade and stagnated trade growth, we reiterate our commitment to build an open economy in the Asia-Pacific featuring innovative development, interconnected growth and shared interests. We reaffirm that open trade policies are essential for sustained recovery and boosting growth for coming years. We also believe that the benefits of trade and open markets need to be communicated to the wider public more effectively, emphasizing how trade promotes innovation, employment and higher living standards, and creates opportunities for our citizens that can support inclusive growth.

Against this backdrop, we commend progress made in 2016 in the APEC region in pursuing trade and investment liberalization, business facilitation and economic and technical cooperation to boost human development, inclusive growth and prosperity in the region. Highlights of this progress are as follows:

Support for the Multilateral Trading System

We reaffirm our commitment to strengthen the multilateral trading system and recognize the important role of international trade to job creation, and sustained economic recovery, development and prosperity. We underline our confidence in the value and centrality of

44 the rules-based, transparent, non-discriminatory, open, and inclusive multilateral trading
45 system embodied in the WTO.

46 Building on the WTO's successful Bali and Nairobi Ministerial Conferences and
47 recognizing all the elements contained in the Ministerial Declarations, we commit to
48 continue implementing the Bali and Nairobi outcomes and advance negotiations on the
49 remaining Doha Development Agenda issues as a matter of priority. We also note a
50 range of issues of common interest and importance to today's economies in the Asia-
51 Pacific region may be legitimate issues for WTO discussions. Therefore, we instruct our
52 officials to work with a sense of urgency and solidarity with all WTO Members to set the
53 direction together towards achieving positive and meaningful results by the next WTO
54 Ministerial Conference in 2017 and beyond.

55 We endorse the initiative on Progressing the WTO Ministers' Decision to Eliminate
56 Export Subsidies.

57 We reaffirm the pledge made by our Leaders against protectionism through a standstill
58 commitment that we recommend be extended until the end of 2020 and to roll back
59 protectionist and trade-distorting measures, which weaken trade and slow down the
60 progress and recovery of the international economy. In this context, we continue to
61 support the ongoing work of the WTO and other international organizations in monitoring
62 protectionism.

63 We welcome the progress made by economies in notifying their acceptance of the WTO
64 Trade Facilitation Agreement (TFA). We call upon the remaining APEC Economies as
65 well as other WTO Members to make their utmost efforts to submit their instruments of
66 acceptance of the TFA by the end of the year.

67 We recognize that WTO consistent plurilateral trade agreements with broad participation
68 can play an important role in complementing global liberalization initiatives. In this regard,
69 the ongoing or already concluded plurilateral agreements such as the Information
70 Technology Agreement and its expansion, the Trade in Services Agreement, and the
71 Environmental Goods Agreement, shall be open to all WTO members who share the
72 objectives of such plurilateral agreements and negotiations for participation.

73 APEC economies participating in the WTO Environmental Goods Agreement (EGA)
74 negotiations reaffirm their aim to redouble efforts to bridge remaining gaps and conclude
75 an ambitious, future-oriented EGA that seeks to eliminate tariffs on a broad range of
76 environmental goods by the end of 2016, after finding effective ways to address the core
77 concerns of participants.

78 Furthermore, we also welcome the implementation of the Information Technology
79 Agreement (ITA) expansion and call on those who have committed to implement by July
80 1st 2016 to do so as soon as possible.

81 **Bogor Goals**

82 We reaffirm our commitment to achieve the Bogor Goals of free and open trade and
83 investment in order to strengthen and deepen regional economic integration through both
84 collective and individual efforts. We commend the completion of the 2016 Second-Term
85 Review of APEC's Progress Towards the Bogor Goals and agree to submit this report to
86 our Leaders.

87 We welcome the positive findings of the report, which show that in our region, relative to
88 1994, MFN applied tariff rates are much lower, there are more RTA/FTAs in force, more

89 sectors are accessible to foreign investment and services trade, and indicators on
90 socioeconomic progress, trade and investment facilitation have also improved.

91 We encourage further work to address barriers identified in the report that prevent APEC
92 from attaining free and open trade and investment.

93 We reaffirm our collective and individual commitment to further promote trade and
94 investment liberalization and facilitation and to reduce or eliminate restrictions and
95 enhance cooperation to address "behind-the-border" barriers through undertakings in
96 line with APEC's work on structural reform.

97 We welcome the First SOM Dialogue on APEC Toward 2020 and Beyond, and call on
98 economies to continue further discussions with a view to developing a post 2020 vision
99 for APEC.

100 **Free Trade Area of the Asia-Pacific (FTAAP)**

101 We reaffirm our commitment to advance the process in a comprehensive and systematic
102 manner towards the eventual realization of the FTAAP as a major instrument to further
103 APEC's regional economic integration agenda towards and beyond the Bogor Goals.

104 We recall that APEC Leaders mandated a Collective Strategic Study on Issues Related
105 to the Realization of the FTAAP, along with any Recommendations, in the Beijing
106 Roadmap in 2014 and instructed officials to finalize the Study and report to Leaders by
107 the end of 2016.

108 We acknowledge the high-quality work that has gone into the Collective Strategic Study
109 and its Executive Summary along with Recommendations concluded by the Taskforce,
110 which is one of the most important deliverables of APEC 2016. We submit to Leaders
111 and seek endorsement of the Study, its Executive Summary and its Recommendations.
112 Based on these Recommendations, we instruct APEC Officials to further develop and
113 implement the work programs in areas identified in the Study's Recommendations but
114 not limited to them, in order to enhance economies' capabilities towards the realization
115 of the FTAAP. APEC Officials are further instructed to report on their progress at the
116 Ministers Responsible for Trade Meeting in May 2017. We value the contributions from
117 the APEC Business Advisory Council, PECC and PSU to the FTAAP Study.

118 We welcome APEC's progress in implementing the Regional Economic Integration (REI)
119 Capacity Building Needs Initiative (CBNI), which has contributed to the expansion of our
120 understanding on relevant fields of FTA negotiations, and will continue to serve as a solid
121 stepping stone for the realization of the FTAAP. We welcome the capacity building
122 workshops that took place this year and encourage economies to propose further
123 capacity building actions under CBNI.

124 We welcome the results of the Information Sharing Mechanism, including the SOM
125 Dialogue on RTAs and FTAs, the Trade Policy Dialogue on RTAs/FTAs and the annual
126 PSU report on RTA/FTAs in the APEC region. We instruct economies to continue
127 working towards enhancing the transparency of RTAs/FTAs in the region and instruct
128 officials to discuss further the best practices which would improve the utilization of
129 RTAs/FTAs in the region, especially by SMEs. We look forward to the Dialogue and
130 Seminar regarding FTAAP next year.

131 **Quality Growth**

132 We note the importance of undertaking policies that result in the achievement of
133 balanced, inclusive, sustainable, innovative, and secure growth. Hence, we reaffirm the
134 APEC Strategy for Strengthening Quality Growth, which prioritizes institution building,
135 social cohesion, and environmental impact, to better focus our efforts in pursuing quality
136 growth, building upon the 2010 APEC Growth Strategy, and bearing in mind the
137 commitments in the 2014 APEC Accord on Innovative Development, Economic Reform
138 and Growth.

139 We welcome the Implementation and Monitoring of the APEC Strategy for Strengthening
140 Quality Growth at two levels: through the domestic processes of each economy and
141 through the APEC framework.

142 **Structural Reform**

143 We acknowledge the essential role of structural reform in boosting productivity and
144 potential output as well as narrowing the development gap and promoting innovative
145 growth in the region. We endorse the 2016 APEC Economic Policy Report (AEPR) on
146 Structural Reform and Services. It recommends that unilateral services structural reforms
147 should focus on productivity and efficiency to generate inclusive economic growth, with
148 policy frameworks that promote market-based competition to deliver productivity gains
149 and ensure efficient supply. We instruct officials to strengthen the collaboration between
150 Committee on Trade and Investment (CTI) and Economic Committee (EC) on services
151 and structural reform. We look forward to the 2017 AEPR, focusing on structural reform
152 and human capital development.

153 We reaffirm the role of structural reform in fostering medium-term economic growth and
154 reversing the recent slowing down in our economies, and we welcome the ongoing
155 implementation of the Renewed APEC Agenda for Structural Reform (RAASR), which
156 strives to stimulate balanced and sustainable growth and reduce inequality.

157 We welcome economies' RAASR Individual Action Plans (IAP) for 2016-2020, which
158 outline each economy's priorities for action on relevant domestic structural reforms by
159 2020.

160 We strongly recommend economies' officials to work on their respective IAPs to achieve
161 positive results by 2020, as mandated by RAASR.

162 We welcome the progress achieved to date on the Ease of Doing Business (EoDB)
163 initiative, as well as the decision to proceed with the Second Phase of the EoDB Initiative
164 in order to reach the 10 percent improvement goal by 2018.

165 **Services**

166 We acknowledge that services are a major contributor to productivity and growth within
167 APEC. Improved competitiveness in services sectors as well as growth in services trade
168 through an open and predictable environment for access to services is one of the key
169 factors for APEC to boost its economic growth.

170 We encourage member economies to take collective and unilateral actions including
171 capacity building activities to promote an enabling environment for dynamic and efficient
172 services markets. We will seek to ensure that regulations promote fair competition and
173 the adoption of new technologies.

174 Therefore, we welcome the finalization of the APEC Services Competitiveness Roadmap
175 as a concrete set of actions aimed at achieving these goals and agree to submit the
176 Roadmap to Leaders for endorsement. We further instruct our officials to undertake the

necessary work to advance the objectives set out under the Roadmap, through APEC-wide and individual actions contained therein, including the development of an APEC index to measure the services regulatory environment in APEC economies, as envisaged in the Roadmap.

As instructed by Leaders in the APEC Services Cooperation Framework to broaden multi-stakeholder engagement and share information and best practices on services-related policies and programs in APEC, we welcome the launch of the APEC Virtual Knowledge Center on Services.

Strengthening Comprehensive Connectivity

We reaffirm the importance of initiatives under the APEC Connectivity Blueprint for 2015-2025, towards a seamless and comprehensively connected and integrated Asia-Pacific region by 2025 through regional, sub-regional and domestic connectivity, including remote area connectivity. We encourage member economies to take further actions and develop additional targets to ensure the continued implementation of the APEC Connectivity Blueprint 2015-2025, under the pillars of physical, institutional and people-to-people connectivity. We commend the efforts to further monitor, review and evaluate the implementation of the Blueprint.

Against the background of rapidly growing demand on infrastructure in the Asia-Pacific region, we commit to promote investment with a focus on infrastructure in terms of both quantity and quality. We welcome the progress being made to ensure quality infrastructure, including the progress of the APEC Peer Review and Capacity Building on Infrastructure Development and Investment. To further advance our work, we commit to develop, maintain and renew quality infrastructure, including on ICT, energy and transport based on the important elements as demonstrated in related APEC works such as the APEC Connectivity Blueprint 2015-2025 and other individual projects, including Peer Review and Capacity Building.

We acknowledge that innovative financing of infrastructure is critical to ensuring full economic growth and economic integration potential of the Asia-Pacific region, including exploring financing through public-private partnerships (PPP) and other innovative means, as well as sharing knowledge and experiences. We encourage work within the Asia-Pacific Infrastructure Partnership.

We recognize a key role of ICT infrastructure in enhanced connectivity at all levels and encourage economies to develop and cooperate on more initiatives on ICT infrastructure development and innovation.

We reaffirm the significance of further facilitating business travel as a way to enhance economic activities and promote people-to-people connectivity. In this regard, we are committed to further enhancing the APEC Business Travel Card scheme, in order to provide more efficient and secure travel throughout the region.

Investment

We acknowledge the significance of the Investment Facilitation Action Plan (IFAP) and encourage economies to report progress on the implementation of the agreed set of priority actions for 2015-2016. Moreover, we call on APEC officials to continue their efforts in implementing IFAP actions so as to contribute to a favorable investment climate in the APEC region. We welcome policy dialogues to exchange best practices on IFAP's implementation in the APEC region. We also support efforts to promote investments in infrastructure in order to improve the connectivity in the APEC Region. In the context of

223 the APEC Strategy for Strengthening Quality Growth, it is also important to promote
224 sustainable investment in APEC economies.

225 **Trade Facilitation**

226 We welcome the final assessment of the Supply Chain Connectivity Framework Action
227 Plan (SCFAP). The SCFAP and its two predecessors, the APEC Trade Facilitation Action
228 Plans (TFAP I and TFAP II), were ambitious initiatives which attest to APEC's leadership
229 in implementing trade facilitation measures. Although APEC has made considerable
230 progress through the initiative, further gains can still be made. Therefore, we submit to
231 Leaders for their endorsement the Suggested Framework for Phase Two of SCFAP
232 2017-2020 and welcome the start of implementation next year to continue to enhance
233 supply chain connectivity and efficiency in the APEC region.

234 We look forward to the conclusion of pilot projects and the related PSU Study on
235 interoperable Global Data Standards (GDS) that will assess the costs and benefits of
236 using GDS to enhance supply chain performance. We encourage officials to explore next
237 steps for the wider use of interoperable GDS in the APEC region, based on the outcomes
238 of the PSU Study.

239 We instruct officials to continue the work of the APEC Alliance on Supply Chain
240 Connectivity (A2C2) and make use of its contributions in APEC's capacity building
241 efforts, based on regular inputs from the public and private sectors. We commend the
242 results and ongoing implementation of the other five capacity building projects and
243 encourage officials to continue to identify key capacity building programs that align with
244 phase two.

245 We reaffirm the importance of carrying forward work related to the Asia-Pacific Model E-
246 Port Network (APMEN), to advance supply chain connectivity through E-port
247 development and collaborative efforts. In this respect, we welcome the outcomes of the
248 activities carried out so far and encourage economies to continue participating.

249 We look forward to the final Report on Best Practices on Critical Issues in the Asia-Pacific
250 Region in order to pursue the Implementation of the WTO Trade Facilitation Agreement
251 (TFA). Through APEC's leadership in this field, we support the complete and effective
252 implementation of the TFA as soon as possible.

253 We commend progress on the Initiative on Single Window Systems' (SWS) International
254 Interoperability to foster the flow of goods, enhance supply chain security, reduce costs
255 and provide quality and timely information on trade across borders. We look forward to
256 the PSU study on key issues for implementing this Initiative. We encourage economies
257 to begin deliberations next year on establishing pilot projects on a voluntary basis based
258 on the outcomes of the study.

259 We commend the APEC work done in the field of Customs Procedures noting its
260 importance, as we continue to pursue effective and secure trade and facilitation in the
261 region, based on the international standards developed by the World Customs
262 Organization. We value the achievements made in implementing APEC Customs Mutual
263 Recognition of Control, Mutual Assistance of Enforcement and Mutual Sharing of
264 Information Strategic Framework. We welcome the increased collaboration with other
265 fora, particularly on trade facilitation, combating illegal logging, travel facilitation and
266 counter-terrorism issues. We encourage further work in experience exchange on the
267 implementation of WTO TFA and promotion of customs control over cross-border E-

268 commerce for better connectivity, further integration of regional economy and
269 modernization of MSMEs.

270 We encourage further efforts to strengthen our work in trade facilitation through building
271 on existing workstreams, including on simplification of documents and procedures and
272 transparency through the APEC Trade Repository, and encourage close coordination
273 within APEC and its stakeholders to achieve our goals.

274 We reaffirm the importance of information sharing along the supply chain. Especially, in
275 light of greater consumer protection from hazardous chemicals coming down through the
276 regional supply chains, we welcome discussions undertaken at the Chemical Dialogue
277 on chemSHERPA and other programs that would promote sharing information on
278 chemicals in products.

279 **Global Value Chains**

280 We recognize that integration into global value chains can lead to a wide range of
281 benefits, such as contributing to the diversification of exports, creating new jobs or
282 acquiring new technological capabilities in accordance with international best practices.

283 We support progress in implementing the work streams of the APEC Strategic Blueprint
284 for Promoting Global Value Chains Development and Cooperation.

285 We commend the robust progress towards the completion of the APEC Trade in Value-
286 Added (TiVA) Database by 2018. We welcome the activities made so far in implementing
287 the Strategic Framework on Measurement of APEC TiVA under GVCs, its Action Plan
288 and the 2016 Progress Report. We welcome the 2017-2018 Work Plan for the APEC
289 Technical Working Group on Measurement of TiVA under GVCs.

290 We welcome the endorsement of the Report on APEC Developing Economies Better
291 Participation in GVCs, and encourage members to carry out the recommendations
292 contained in the report.

293 We also take note of the draft report of the Study on the Enhancement of Integration of
294 Regional Value Chains in Asia and Latin America and the Caribbean (LAC), and look
295 forward to its finalization.

296 We value the final report and outcomes of the initiative on Promoting SMEs' Integration
297 into GVCs in Major Industries, namely IT/electronics, automotive, textile, healthcare and
298 agribusiness. We also support the initiative on SMEs' Integration into Global Value
299 Chains in Services Industries. We welcome the sectors established so far, namely
300 software, tourism, fashion design and logistics, and encourage economies to voluntarily
301 lead a sector and participate in the initiative.

302 We welcome the endorsement of the scope and reporting method for the initiative on
303 Increasing Transparency on Measures Affecting Exports, which will provide traders and
304 other stakeholders with important market information and facilitate participation in GVCs.
305 We encourage economies to undertake the work needed to implement this initiative and
306 begin reporting the agreed information.

307 We also encourage cooperation with relevant international organizations and partner
308 institutions to draw on their expertise and knowledge for promoting GVCs' development
309 and cooperation in APEC, aiming to advance in studies and analysis required to design
310 adequate methodologies that could help support public policies and actions in this area.

311 **Environmental Goods and Services/Green growth**

312 We welcome the recent entry into force of the Paris Agreement and commit to its
313 ambitious and effective implementation. Our actions in these areas will protect human
314 health and the environment, provide incentives for investments in green growth, and
315 promote the global transformation required for a low carbon economy.

316 We congratulate economies that have fulfilled the Leaders' groundbreaking commitment
317 to reduce applied tariffs on the APEC Environmental Goods List to five percent or less,
318 and strongly urge those economies that have yet to fulfill this commitment to do so as
319 soon as possible, and to update economies on the status of their implementation efforts.

320 We welcome the completion of the PSU Survey on Regulatory Measures in
321 Environmental Services. We look forward to further studies to build and enhance a
322 common understanding of the roles of a wider range of services in environmental
323 industries and businesses, as envisaged under the Environmental Services Action Plan
324 (ESAP).

325 We commend progress in the work of the APEC Cooperation Network on Green Supply
326 Chain (GSCNET), including the launching of a bilingual website operated by GSCNET
327 Tianjin Pilot Center. We welcome new member institutions which have joined the
328 GSCNET and encourage members to nominate more institutions and experts to
329 participate and contribute to a well-functioning GSCNET.

330 **Next Generation Trade and Investment Issues**

331 We welcome progress in implementing the Manufacturing Related Services Action Plan
332 (MSAP), including the Implementation and Review Mechanism of the MSAP, and look
333 forward to further exchanging views on economies' actions concerning manufacturing
334 related services.

335 We welcome the ongoing work of the PSU on examining key issues in promoting digital
336 trade in APEC and look forward to the finalization of its study on this topic. We take note
337 of the next steps to advance our work on digital trade and look forward to continue
338 exchanging views on this topic in 2017 by undertaking capacity building, developing case
339 studies, and identifying practices to expand and promote digital trade in the region, and
340 to ensure all member economies' participation in digital trade, taking into consideration
341 specific economic circumstances.

342 We note the discussion of the pathfinder initiative for a permanent customs duty
343 moratorium on electronic transmission, including content transmitted electronically.

344 We reaffirm the important role that APEC plays as an incubator of policies to address
345 issues that arise in the region's dynamic business environment and encourage officials
346 to work closely with ABAC to ensure that APEC's next generation trade and investment
347 issue remains relevant to private sector stakeholders.

348 We welcome the APEC Initiative of Cooperation to Promote Internet Economy, as well
349 as the TELWG Strategic Action Plan 2016-2020 and look forward to the development of
350 the APEC Internet Economy Roadmap by the Ad Hoc Steering Group on the Internet
351 Economy. We will collaborate to unleash the potential of internet and digital economy by
352 promoting the adoption of emerging ICTs, such as the Internet of Things (IoT) and
353 encourage secure cross-border flows of information, while addressing the need to bridge
354 the digital divide.

355 We recognize the importance of the APEC Cross Border Privacy Rules (CBPR) System,
356 a voluntary mechanism whose participants seek to expand participation, and we support
357 enhanced cooperation in this area, including through promoting capacity building.

358 **Good Regulatory Practices and Cooperation**

359 We reaffirm the importance of creating a sound regulatory environment, advancing good
360 regulatory practices and cooperation, promoting alignment of advertising standards and
361 reducing the cost of doing business across the region.

362 We welcome the progress on the implementation of the APEC Action Agenda on
363 Advertising Standards and Practices and look forward to follow up activities to prepare a
364 five year implementation strategy.

365 We welcome the dissemination of best practices in Regulatory Impact Assessment (RIA)
366 among interested economies to increase efficiency of legislation and provide
367 transparency and quality of regulatory decision-making processes.

368 We welcome the work done by the Economic Committee on regulatory improvement,
369 including carrying out the 9th Conference on Good Regulatory Practices on the theme
370 of building high level support for reform and international regulatory cooperation.

371 We welcome the ARCAM Dialogue on Facilitating Trade and Investment in Sustainable
372 Materials Management (SMM) Solutions and look forward to the forthcoming report to
373 enhance regulatory cooperation and coherence among APEC economies in this sector.

374 We note the discussion of government procurement related issues to enhance APEC
375 member economies' understanding of opportunities and challenges in this area. We look
376 forward to continued work on government procurement related issues.

377 **Standards and Conformance**

378 We welcome the work done by the Sub-Committee on Standards and Conformance
379 (SCSC) to strengthen standards and conformance infrastructure, to support and promote
380 innovation, trade facilitation and competitiveness of MSMEs as well as a quality culture
381 in the APEC region through the exchange of experiences in standards and conformance
382 education.

383 We welcome the continued efforts of the Food Safety Cooperation Forum (FSCF) and
384 its Partnership Training Institute Network (PTIN) that contribute to the enhancement of
385 food safety systems and predictability and transparency in agriculture and food markets,
386 facilitate international trade in the APEC region, and strengthen food safety infrastructure
387 through behavioral science interventions that improve hand hygiene compliance. We
388 congratulate the SCSC Wine Regulatory Forum (WRF) for fulfilling its goal to develop a
389 consolidated voluntary APEC model wine certificate. We look forward to continued work
390 by the WRF to promote the reduction and elimination of technical barriers on wine trade.

391 We highlight that strengthening effective, science-based and transparent food regulatory
392 systems is crucial to food trade facilitation. Recognizing that approaches and
393 requirements to food safety may differ between economies or areas within them, we
394 remain committed to seek and develop common ground for promoting strong science-
395 based food safety systems that meet the legitimate objectives of protecting human,
396 animal and plant life or health, whilst their application is as least trade restrictive as
397 possible, consistent with WTO rights and obligations under agreements such as the
398 Agreement on Technical Barriers to Trade (TBT) and the Application of Sanitary and

399 Phytosanitary (SPS) Measures. Thus, we praise food safety cross-fora co-operation and
400 capacity building initiatives on this matter implemented in 2016.

401 **Intellectual Property Rights**

402 We endorse the APEC Best Practices in Trade Secrets Protection and Enforcement
403 Against Misappropriation and acknowledge the importance of trade secrets as one of
404 many essential tools that may help MSMEs to maintain their competitive standing, secure
405 financing, and integrate themselves into global supply chains.

406 We recognize the importance of further work to promote cooperation, protection and
407 enforcement of intellectual property (IP) rights, in accordance with TRIPS Agreement
408 and enhance MSMEs' capacity on IP management and commercialization for their
409 continuous development, growth and innovation.

410 **2. Enhancing the Regional Food Market**

411 We recognize the importance of international trade among APEC members to increase
412 market access in the food sector, which leads to greater food security by increasing the
413 availability and diversity of the food supply. We call upon all WTO members to engage
414 constructively to negotiate and make all concerted efforts to agree and adopt a
415 permanent solution on the issue of public stockholding for food security purposes by the
416 11th Ministerial Conference of the WTO. Moreover, we recognize that open, transparent
417 multilateral trade among APEC members has already led to significant food security
418 gains in the APEC region. We are resolved in making positive efforts to address in the
419 appropriate APEC sub-fora the outstanding issues identified in the 2016 Second-Term
420 Review of APEC's Progress towards the Bogor Goals in accordance with WTO rules.
421 We also encourage economies to address relevant measures including non-tariff
422 measures and non-tariff barriers.

423 We welcome the Piura Declaration on Food Security and its annexes. These documents
424 set clear steps forward to consider integrated economic approaches, enhance food
425 markets and sustainably produce food in the face of challenges to food production,
426 storage and distribution. Thus, we encourage APEC economies to participate actively in
427 these framework initiatives and to develop the respective action plans in 2017.

428 We welcome the multi-year APEC Program on Food Security and Climate Change. We
429 recognize the profound impact that climate change will have on food security in every
430 APEC economy.

431 We welcome the establishment of the Strategic Framework on Rural-Urban
432 Development to Strengthen Food Security and Quality Growth in APEC which
433 recognizes the important implications of urbanization in the APEC region for food
434 security, and the need for new, integrated economic approaches that promote food
435 security and economic growth across the entire rural-to-urban spectrum.

436 We highlight the importance of water as a basic element for sustainable agriculture and
437 maintaining the natural environment, and that serious challenges are evident throughout
438 the APEC region due to increased demand and the impact of climate change. We call
439 on APEC economies to share their experiences on water governance for development
440 and sustainability; as well as on its sustainable use and integrated management.
441 Moreover, we encourage public-private partnerships to foster investment to improve
442 water supply to populations and producers.

443 We remain committed to the long-term goal of developing a sustainable APEC Food
444 System to enhance food supply efficiency and improve access to food and nutrition
445 across the Asia-Pacific region and to provide long lasting food security for our
446 populations. We will deepen regional cooperation on food standards and improve
447 efficiency of food trade.

448 We reaffirm our resolve to implement the APEC Food Security Roadmap Towards 2020
449 and its commitments. Furthermore, we encourage economies to continue the
450 implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development, noting the direct
451 relevance of a number of the Sustainable Development Goals (SDGs) for food security.
452 We strive to tackle food insecurity and malnutrition of vulnerable groups, and encourage
453 contribution of the private sector in this regard.

454 We acknowledge the important role of producers, including small scale producers in
455 agriculture production and entrepreneurs in the food system, and support business
456 models that promote capacity building and market access to strengthen their
457 competitiveness in the overall food value chain. We acknowledge that connecting small-
458 scale producers to local, regional and global markets has the potential to expand
459 livelihood, reduce poverty, promote rural development and improve food security in the
460 region.

461 We value deliberations throughout 2016 on the cross-cutting issues of food security and
462 climate change, and solutions including the use of agricultural innovation, sustainable
463 use of resources, disaster management, agricultural technical cooperation and
464 promotion of rural-urban development. We encourage economies to design focused,
465 consensus-based actions to address these issues and to enhance agricultural
466 productivity and food markets and reinforce the APEC Food System. We also encourage
467 economies to promote investment, quality infrastructure, services and capacity building,
468 including through the sharing of best practices, to support economic integration for the
469 sake of food security and prosperity in the region.

470 We note the role of the APEC Climate Center (APCC) in fostering strengthened science-
471 based climate information systems for environmental and risk management related to
472 food production. We also recognize the contribution of the 10th Senior Disaster
473 Management officials on the issue of food security

474 We encourage member economies to strengthen communication and cooperation on
475 food loss and waste reduction strategies, share best practices and call on member
476 economies and stakeholders to make significant efforts to reduce food waste, improve
477 its management and educate consumers to avoid waste. We value the progress of the
478 APEC Food Losses Multi-Year project.

479 We note the increasing importance of sustainable fisheries and aquaculture to the
480 region's food supply, as well as the significant challenges facing this sector. We
481 encourage APEC economies to implement science-based measures to sustainably
482 manage fish habitats and coastal and marine ecosystems – including adapting such
483 measures to climate change as appropriate – and to cooperate to rebuild stocks, halt
484 overfishing, and prevent, deter and eliminate Illegal, Unreported and Unregulated (IUU)
485 fishing in the region. We call for further coordination and collaboration among APEC
486 experts in fisheries, aquaculture, and agriculture under APEC's food security agenda.

487 **3. Modernizing Micro, Small and Medium Enterprises (MSMEs)**

488 We welcome the 2016 SME Ministerial Statement and acknowledge the fact that the
489 modernization of SMEs implies taking concrete steps to increase their innovation
490 capacities. Together with other initiatives, we will focus on fostering enabling
491 environments and policies, innovation, reinforcing access to financial means, ICT
492 infrastructure and capacity building, enhancing the participation of SMEs in electronic
493 commerce, and Online-to-Offline (O2O) business model in order to help them gain
494 access to new markets, reducing technological gaps faced by SMEs, and progressively
495 promoting a more sustainable, eco-friendly and green production. We also acknowledge
496 that it is important for each APEC economy to promote MSMEs' active participation in
497 global value chains (GVCs) through measures to address challenges faced by MSMEs
498 in conducting overseas business development, e.g improving infrastructure, ensuring
499 transparency in legal systems and business practices.

500 We welcome progress made by APEC in implementing the Boracay Action Agenda to
501 Globalize MSMEs. We encourage economies to further reduce the costs associated with
502 non-tariff measures (NTMs), as recognized by APEC economies through their inclusion
503 in the Boracay Action Agenda and APEC Individual Action Plans. We further encourage
504 economies to continue the development of initiatives that will benefit MSMEs in the
505 region and contribute to their internationalization. We also acknowledge the importance
506 of greater involvement of SMEs in business-to-business (B2B) and business-to-
507 government (B2G) markets.

508 We welcome the initiative to develop a Compendium on Methodologies for SMEs
509 Internationalization in order to exchange APEC members' policies, strategies and
510 measures to achieve SMEs' internationalization. We look forward to the progress of this
511 initiative in 2017 towards contributing to the Boracay Action Agenda and the Iloilo
512 Initiative on MSMEs Marketplace.

513 We recognize the opportunities that the digital economy offers to MSMEs to enhance
514 integration into global supply chains and value chains, fostering more inclusive and
515 sustainable economic growth.

516 We welcome the progress of the APEC Supporting Industry Initiative from the viewpoint
517 of promoting policies for the improvement of supporting industries' productivity and
518 competitiveness, with particular focus on MSMEs, by sharing policy experiences in
519 APEC, and instruct officials to take steps to report research outcomes to Ministers and
520 to develop a policy guideline in 2017.

521 We welcome the initiative to develop an APEC Strategy for Green and Sustainable
522 MSMEs. We encourage the public-private partnership approach as a means to create
523 an enabling environment where MSMEs can take part in green activities in a cost-
524 effective manner, and to enhance green awareness and necessary skills of MSMEs to
525 develop accessible green technologies.

526 We welcome the outcomes of the third APEC Business Ethics for SMEs Forum, notably
527 the launch of the ethical business frameworks bringing together diverse stakeholders in
528 a new model to eliminate unethical business practices across healthcare systems. We
529 reaffirm the commitment by APEC economies to enhance work with third party
530 intermediaries. We also welcome the new Implementation Team envisioned for the
531 engineering and construction sector that will foster cross-fora collaboration within APEC
532 to strengthen infrastructure development practices.

533 **4. Developing Human Capital**

We welcome the Joint Ministerial Statement from the Sixth APEC Education Ministerial Meeting and its associated outcomes, particularly the APEC Education Strategy which will guide us to achieve inclusive and quality education and training by enhancing competencies, accelerating innovation and increasing employability. The APEC Education Strategy will help support an increase in the participation rate of disadvantaged and underrepresented groups and align education to the needs of individuals, societies, labor markets and science-technology development. We therefore encourage member economies to start implementing the APEC Education Strategy, including by setting annual goals in the 2017 HRDWG work plan.

Taking into consideration the vital role of ICTs in the modern world connectivity, and understanding that bridging the digital divide can help facilitate better access to education, we encourage APEC economies to promote capacity building activities for increased digital literacy.

We also welcome the development of the APEC Baseline Report on Current Education Status in the Asia Pacific region, as an important tool for enhancing mutual understanding, and learning of educational development among APEC member economies. We urge APEC officials to update this important information when necessary.

We acknowledge the importance of mainstreaming human development through APEC fora. Thus, we encourage member economies to explore possible cross fora collaboration on human capital development, so as to include MSMEs, women, youth, the elderly and persons with disabilities. With a view to preparing our societies for the future world of work, we would welcome a focus on developing 21st century skills, promoting entrepreneurship and boosting employability in our students and youth, including STEM, data analytics and technical skills focusing on women and disadvantaged groups.

In this regard, we are committed to strengthening our efforts to tackle youth unemployment under the APEC Framework for Youth Education, Employment and Entrepreneurship, which was adopted by the HRDWG.

We welcome the outcomes of the Joint Meetings between HRDWG, PPSTI and the EC in 2016 and encourage them to continue working together to further develop human capital in the region, to contribute to the structural reform agenda, and to deepen participation in labor markets.

We recognize that collaborative work in APEC will help shape and enhance the skills and competencies of people through either education or work experience. Educational processes are an essential tool that enables people to benefit throughout their lives from training, innovation, research and problem solving.

We acknowledge that human capital development should focus on boosting workers' skills to increase the competitiveness of enterprises through innovation in processes and productivity. We recognize that the acquisition of soft skills is just as important as technical capabilities.

We recognize the importance of workplace safety and encourage APEC economies to share relevant best practices across the APEC region.

OTHER SECTORAL OUTCOMES

Tourism

579 We welcome the strong commitment of the 2016 APEC Tourism Ministerial Meeting
580 (TMM) to foster an environment that allows tourism-related MSMEs to participate in
581 global value chains to encourage inclusive growth.

582 As the world's largest air passenger market, we acknowledge the importance of travel
583 and tourism as a vehicle for job creation, economic growth, sustainable development,
584 and peace. In that sense, we welcome the APEC Travel Facilitation Initiative's (TFI)
585 progress in facilitating and enhancing people to people connectivity. We recognize travel
586 facilitation and air connectivity as key factors for economic and regional development
587 and catalysts for quality growth of the tourism sector. The movement of travelers across
588 the Asia-Pacific region for both business and tourism is key to promoting economic
589 growth, trade, and regional economic integration.

590 We welcome the "Developing Traveler-Friendly Airports in the APEC Region" and stress
591 the importance of moving forward with efforts to develop smart traveler programs and
592 visa facilitation agreements. We also encourage APEC economies to develop trusted
593 traveler programs and utilize advanced information systems such as advance passenger
594 information and passenger name record (API/PNR) in order to ensure safe, secure and
595 efficient travel.

596 **Urbanization**

597 We acknowledge that urbanization is rapidly advancing in the Asia-Pacific region and
598 note the need to implement sound, sustainable and people-oriented urbanization
599 processes in order to create new opportunities and to invigorate innovative development.
600 We note with appreciation the APEC High-Level Urbanization Forum held in Ningbo,
601 China, and the Ningbo Initiative. We encourage APEC economies to further and deepen
602 urbanization cooperation and enhance APEC economies' urbanization quality.

603 We take note of the project on Developing the Methodology for Measuring and Realizing
604 the Sustainability of Cities in the APEC region.

605 **Women and the Economy**

606 On this five year anniversary of the San Francisco Declaration we reaffirm our shared
607 vision for inclusive growth in which women are able to achieve their full economic
608 potential and contribute to the development and prosperity of the Asia-Pacific. We
609 welcome the APEC Women and the Economy 2016 Forum Statement that recognizes
610 the crucial role of women in the development and prosperity of the Asia-Pacific.

611 We underline the importance of women's contribution to economic growth with a view to
612 achieving a more inclusive and balanced growth for the Asia-Pacific region through
613 fostering an enabling environment for women. Recognizing our responsibility to create a
614 society in which all women and girls are empowered and actively engaged for
615 sustainable, inclusive and equitable economic growth, we call on economies to pursue
616 concrete policies and innovative measures to further enhance women's economic
617 empowerment by providing wider access and more resources for more women to engage
618 in economic activities, and seek their greater inclusion in the regional economy as well
619 as through the provision of equal opportunities for employment, entrepreneurship,
620 training and education, social protection, innovation, access to international markets,
621 leadership and decision-making at all levels.

622 We recognize the importance of having a systematic approach to women's economic
623 empowerment, including enhancing digital literacy of women, recognition and

624 redistribution of unpaid care work, the elimination of gender-based violence and to
625 advocate for mutual respect and shared responsibilities between men and women.

626 Recognizing that enhancing women's representation in the economic sphere particularly
627 in leadership, decision making and management will serve as a catalyst to promote
628 economic growth, we welcome the mid-term review study and Public- Private Dialogue
629 (PPD) of the Individual Action Plan (IAP) for the Enhancement of the Ratio of Women's
630 Representation in Leadership project. We also welcome the initiative to conduct and
631 share case studies of Good Practices on Gender Diversity in Corporate Leadership for
632 Growth.

633 We welcome the outcomes of the 2016 APEC Women in STEM Forum as a key
634 contribution to address capacity building priorities identified under the Women and the
635 Economy Dashboard. We welcome economies' efforts to encourage adolescent girls'
636 participation in STEM fields. We welcome the conclusion of APEC Multi Year Project on
637 Innovation for Women and Economic Development.

638 We welcome the outcomes of the first APEC contest for women-entrepreneurs APEC
639 Business Efficiency and Success Target Awards (APEC BEST Awards) for promoting
640 women's entrepreneurship through spreading success stories across the APEC
641 economies and boosting business networking, and call for continued implementation of
642 the APEC Healthy Women, Healthy Economies Policy Toolkit.

643 We encourage more extensive collaboration and mainstreaming of gender equality and
644 women's economic empowerment across APEC working groups and fora, considering
645 its nature as a cross-cutting issue.

646 **Health**

647 We welcome the outcomes and recommendations from the Sixth High-Level Meeting on
648 Health and the Economy and efforts to explore multi-sectoral approaches to ensure the
649 implementation of the Healthy Asia-Pacific 2020 Roadmap in support of the 2030
650 Sustainable Development Goals (SDGs). We welcome efforts to build more efficient and
651 high-performing health systems, including through public-private partnerships. We
652 encourage cross-fora collaboration to achieve the common goal of proactive investment
653 in healthy workforces and access to healthcare.

654 We call on APEC economies to continue to work together to enhance the evidence base
655 for policy development, effective health interventions, improved decision-making, and
656 impact measurement. We acknowledge the importance of the secondary use of health
657 and medical data in accordance with relevant ethical and data privacy laws principles.
658 We call on economies to reduce unnecessary barriers to trade and investment in the
659 supply chain of healthcare products. We welcome APEC efforts to campaign for mental
660 health including the development of projects under the APEC Digital Hub for Mental
661 Health. We welcome capacity building efforts to ensure the safety and sustainability of
662 the blood supply chain, and accelerate action on cervical cancer.

663 We emphasize the importance for APEC economies of ensuring proper resource
664 allocation; underscoring the importance of health in domestic budgets; making high
665 impact investments; aligning regulatory standards and procedures, and maximizing the
666 use of existing health infrastructure for improving health system efficiencies.
667 Furthermore, we call on APEC economies to improve people's health and well-being by
668 putting in place health systems, which achieve and maintain Universal Health Coverage
669 (UHC). We recognize the importance of strong health systems in fostering quality growth,

670 financial inclusion, and human development and look forward to the further work planned
671 for 2017 on ways to address the fiscal and economic impacts of ill health.

672 The life sciences are critical to supporting quality growth, innovation and access to
673 medical products. We reaffirm APEC's goal of achieving convergence of regulatory
674 approval procedures for medical products by 2020 and urge the Life Sciences Innovation
675 Forum (LSIF) to continue applying its model of government, academia and industry
676 cooperation to build capacity and policy research towards achieving this goal. We
677 welcome the Center of Excellence pilot programs on quality standards, multi-regional
678 clinical trials, biotherapeutics, and global data standards conducted by relevant
679 institutions.

680 **Marine Debris**

681 Recognizing the health and environmental concerns created by the large and rapidly
682 increasing amount of plastic litter in the ocean from land-based sources and an
683 insufficient waste management system which is not attracting the attention of investors,
684 we endorse the Policy and Practice Recommendations of the APEC High-Level Meeting
685 on Overcoming Barriers to Financing Waste management Systems to Prevent Marine
686 Litter in the Asia Pacific Region.

687 **Blue Economy**

688 We value the outcomes of the 4th APEC Blue Economy Forum and encourage
689 economies to enhance the Forum as a vehicle of regional blue economy cooperation.
690 We encourage the APEC Marine Sustainable Development Center to take stock of
691 regional blue economy cooperation and through the Ocean and Fisheries Working Group
692 (OFWG) facilitate the update of the APEC Marine Sustainable Development Report to
693 promote regional marine sustainable development, as an important APEC contribution
694 to the 2030 Agenda for Sustainable Development.

695 We welcome efforts to strengthen our work in addressing and mainstreaming cross-
696 cutting issues of ocean cooperation amongst relevant APEC fora.

697 **Emergency Preparedness**

698 As we continue to experience the economic devastation brought by disasters in our
699 vulnerable region, we recommit our efforts to ensure our communities, businesses, and
700 economies are prepared to recover as quickly as possible. We endorse the APEC
701 Principles for Early Warning Systems and welcome the APEC Disaster Risk Reduction
702 Framework Action Plan. We further encourage economies to implement the Seven
703 Principles of Supply Chain Resilience, especially business continuity planning. We also
704 encourage capacity building, strengthening early warning systems, and search and
705 rescue cooperation for the resilience and livelihood of communities.

706 **Industry Dialogues**

707 We encourage economies to utilize the Chemical Dialogue's best practice principles
708 checklist during the regulatory process. We welcome the report and recommendations
709 on reducing divergences in implementation of the Globally Harmonized System of
710 Classification and Labelling of Chemicals and instruct officials to report on
711 implementation of those recommendations in 2017. We welcome efforts to streamline
712 import certification procedures for chemicals and improve predictability and
713 transparency.

714 **ECONOMIC AND TECHNICAL COOPERATION**

715 We remain committed to the Manila Framework on ECOTECH, and will continue to
716 leverage ECOTECH activities to help developing economies achieve the Bogor Goals
717 by 2020. We welcome the decision to approach capacity-building activities with strategic
718 foresight by undertaking multi-year projects, including support for APEC's work to
719 strengthen and deepen regional economic integration and to facilitate the realization of
720 the FTAAP.

721 We also welcome contributions by members to the APEC Support Fund. We note with
722 appreciation the full operation of Sub-Funds on the FTAAP/GVC, IERG, and
723 Connectivity. We recognize the important work of the budget and management
724 committee (BMC), through its small Working Group, and exchanges with SCE on
725 pending issues to implement the APEC Capacity Building Policy to better support APEC
726 economies. We look forward to the respective recommendations to be presented by
727 2017. We highlight the importance and appreciate the contribution of capacity building
728 efforts for developing economies, and call for more contributions in this regard.

729 **Science, Technology and Innovation**

730 We recognize that Research and Innovation is a key driver of quality growth and human
731 development. We encourage endeavors to use Science, Technology and Innovation, as
732 well as STEM education, to face challenges and create opportunities in our region. We
733 also support Research and Innovation Policy Dialogues to exchange best practices and
734 information and to formulate science and technology policy recommendations.

735 We congratulate the results of the 2016 APEC Science Prize for Innovation, Research
736 and Education (ASPIRE Prize) under the theme "Technologies for Food Security", and
737 encourage cross-border research by young scientists in the Asia-Pacific region.

738 We acknowledge the Guidelines on the Establishment, Management and Review of
739 Endorsed APEC Centers, endorsed by PPSTI, to encourage specialized bodies to bring
740 further valued resources and expertise to science, technology and innovation in the
741 region.

742 We welcome the progress of the APEC Chief Science Advisors and Equivalents (CSAE)
743 group in formulating recommendations for science advice on emergencies, as requested
744 in the 2015 APEC Leaders' Declaration. We note the CSAE recommendations on
745 developing human capital by investing in scientists who have a role in risk management
746 and climate change, and the contribution of science advice to assist APEC economies
747 to achieve the SDGs.

748 We highlight the further cooperation between PPSTI and ABAC on a vast range of topics,
749 including enhancing policy support to start-up incubators and accelerators, and specific
750 projects to better engage private sectors in STI activities.

751 **Forestry and Wildlife**

752 We reaffirm APEC's commitment to the 2020 aspirational goal to increase forest cover
753 by at least 20 million hectares and we remain committed to promote sustainable forest
754 management, conservation and rehabilitation of forests. We note this APEC aspirational
755 goal contributes to the role of forests in achieving the SDGs, and we invite economies to
756 consider progress towards achieving the 2020 aspirational goal.

757 We reaffirm APEC's commitment to take concrete steps to fight against illegal logging
758 and associated trade in the region and efforts to facilitate law enforcement cooperation
759 within and among APEC economies. In addition, we note the importance of increasing
760 trade in legally harvested forest products.

761 We look forward to further development in favor of trade in legally harvested forest
762 products, and welcome member economies' endeavors to pursue measures to establish
763 effective timber traceability systems, including through strengthened government
764 capacity.

765 We remain committed to strengthening our efforts to combat illicit wildlife trafficking
766 through the continued development and use of technologies, exchange of information
767 and intelligence, best practices and enforcement responses to combat illicit trade, and
768 reduce the supply of, transit in, and demand for illegally taken and / or traded wildlife.

769 **Energy**

770 We reaffirm our commitment towards Leaders' aspirational goals to reduce aggregate
771 energy intensity by 45 percent by 2035, to double the share of renewable energy in the
772 APEC energy mix by 2030, and to achieve sustainable and resilient energy development
773 within the Asia-Pacific. We commit to rationalizing and phasing out inefficient fossil fuel
774 subsidies which encourage wasteful consumption, while still providing essential energy
775 services. We express our appreciation to the economies that have volunteered to
776 undergo a voluntary inefficient fossil fuel subsidy peer review in APEC and the G20, and
777 we encourage more economies to participate in peer review.

778 We welcome the completion of the APEC Guideline for Quality Electric Power
779 Infrastructure and Energy and Economic Competitiveness Report.

780 We recognize that sustainable development, energy access, energy resilience, and
781 energy security are critical to the shared prosperity and future of the region.

782 We appreciate member economies' efforts to create favorable conditions for trade and
783 investment to support a diversified, flexible, and integrated natural gas market in the
784 APEC region.

785 We endeavor to achieve a more secure and safe energy infrastructure and reaffirm the
786 vital importance of achieving and maintaining high levels of nuclear safety, security, and
787 non-proliferation, worldwide.

788 **Mining**

789 We welcome the strengthening of mining collaboration during 2016 and commend the
790 initiatives commenced with the support of the APEC Mining Sub-fund, advancing the 10
791 Mining Policy Principles for sustainable and inclusive growth of the mining sector.

792 **Anti-Corruption**

793 We reiterate our commitment to implement the Beijing Declaration on Fighting
794 Corruption. In line with each economy's laws and policies, we are committed to denying
795 safe havens for corrupt officials and their proceeds of corruption. We commit to
796 strengthen cooperation on repatriation or extradition, as appropriate. We will continue to
797 implement the actions outlined in the APEC Course of Action on Fighting Corruption and
798 Ensuring Transparency, Code of Conduct for Business, and Principles on the Prevention
799 of Bribery and Enforcement of Anti-bribery Laws.

We are committed to further strengthen the APEC Network of Anti-Corruption Authorities and Law Enforcement Agencies (ACT-NET) and drawing on the experiences of law enforcement by sharing best practices, and promoting cross-border cooperation, both formal and informal, to investigate and prosecute corruption and bribery cases.

We will commit to highlight the importance of best practices shared on the implementation of anti-corruption and anti-bribery compliance programs designed to prevent and detect bribery, considering incentives by member economies to encourage businesses to establish effective voluntary anti-corruption programs and support for our pathfinder dialogues on fighting corruption and illicit trade.

Counter-terrorism

We encourage officials to continue implementing the APEC Consolidated Counter-Terrorism and Secure Trade Strategy and, in light of the threat that foreign terrorist fighter (FTF) travelers pose to the integrity of the region's transportation infrastructure, focus on the strategy's call for immigration and border officials to manage the flow of bona-fide international travelers in and out of economies. We recognize that advance passenger information and passenger name record (API/PNR) systems can mitigate the FTF travel threat, and we encourage APEC member economies to use these important tools that also facilitate legitimate travel by enabling authorities to process travelers at border crossings more quickly.

Disability issues

We reaffirm our commitment to ensure that persons with disabilities enjoy meaningful, active and collaborative participation in the shared prosperity and advancement of the Asia-Pacific region. We value their creative potential and abilities as integral and contributing members of our society to enhance economic growth and are committed to advance equal opportunity of persons with disabilities for employment, leadership, and decision-making. Thus, we commit to implement measures including reasonable accommodation and enabling conditions to ensure equality of access to an inclusive quality education and professional and technical training, which lead to meaningful and sustainable employment opportunities. We recognize the efforts of the Group of Friends on Disability (GOFD) in actively promoting development that is inclusive of persons with disabilities. We encourage officials to take measures to promote the value of persons with disabilities as employees, investors and participants in economic development.

Transportation

We acknowledge the important role the transport sector plays in the interchange of goods and people between economies. We support ongoing initiatives to promote a safe, secure, efficient, resilient, and innovative transport sector. In this regard, we appreciate the work of the APEC Port Service Network (APSN) to promote connectivity in the APEC ports and related industries. We welcome recent efforts to promote road safety initiatives including in relation to heavy vehicles, encourage regional integration through promoting gateway port connectivity, promote the development of intelligent transport systems, help supply chains resume after natural disasters, build capacity amongst governments to leverage public-private partnership frameworks to expand transportation infrastructure, and support women's participation as workers in the growing Asia-Pacific transportation sector.

STRENGTHENING APEC AS AN INSTITUTION

845 We welcome officials' continued efforts to strengthen the operational and institutional
846 capabilities of the APEC Secretariat.

847 We recognize that the Policy Support Unit continues to be a valuable and integral part of
848 APEC, advancing key initiatives this year, such as the Ease of Doing Business, the Bogor
849 Goals reviews, SCFAP final assessment, as well as promoting our achievements outside
850 of APEC. Recalling the decision we made in 2012 when extending the PSU mandate,
851 we look forward to the mid-term review of the PSU and its outcomes in 2017. We call on
852 APEC members and fora to support the PSU in the review process.

853 Recognizing the large number of APEC sub-fora, we welcome the ongoing discussions
854 to streamline and right-size APEC groupings, improve accountability and
855 communications on the part of sub-fora leaders, link project funding more closely with
856 top APEC priorities, and enhance participation by the private sector. These actions will
857 contribute to making APEC more relevant, effective, and accountable, and we commend
858 further efforts towards these goals.

859 We endorse the 2016 Senior Officials' Chair report on APEC's activities, note the APEC
860 Secretariat Executive Director Annual Report, endorse the CTI Annual Report to
861 Ministers, and approve the 2017 Secretariat Account Budget and corresponding level of
862 2017 Members' Contributions.

863 We welcome preparations for APEC 2017 in Vietnam.

864 We recognize ABACs role in coordinating the four executive dialogues in Trade, Mining,
865 Food and Finance this year, which provided important opportunities for Ministers and the
866 private sector to engage on the issues.

สรุปการติดตามผลการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘
ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ กรุงลิมา สาธารณรัฐเปรู

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
การสนับสนุนการค้าระบบการค้าพหุภาคี	๑. ผลักดันการดำเนินงานตามกรอบองค์การการค้าโลก	๑. กระทรวงพาณิชย์ (พณ.)
การดำเนินการตามเป้าหมายโบกอร์	๑. ผลักดันการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายโบกอร์ภายในปี ๒๕๖๓	๑. พณ.
การส่งเสริมการบูรณาการของเศรษฐกิจในภูมิภาค และการเติบโตอย่างมีคุณภาพ	๑. การดำเนินการตามข้อเสนอแนะ (Recommendations) ของการศึกษาเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก ๒. การดำเนินการตามพิมพ์เขียวเรื่องการเชื่อมโยงในภูมิภาค ๒๐๑๕ - ๒๐๒๕	๑. พณ. ๒. กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) / กระทรวงคมนาคม (คค.) / พณ. / กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดท.) / กระทรวงการคลัง (กค.) / ศธ. / กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) / กระทรวงพลังงาน (พณ.) / กระทรวงแรงงาน (รง.) / กระทรวงวิทยาศาสตร์ (วท.) / ท่าอากาศยานไทย / สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>๓. รายงานความคืบหน้าของการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนสำหรับปี ๒๐๑๕ - ๒๐๑๖</p> <p>๔. การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation)</p> <p>๕. การจัดทำ TIVA Database ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๐๑๘</p> <p>๖. ประเด็นการค้าและการลงทุนยุคใหม่</p> <p>๗. การพัฒนากฎระเบียบ มาตรฐาน และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา</p> <p>๘. การดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์เอเปคเพื่อเสริมสร้างการค้าได้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>๙. การสนับสนุนการค้าเสรีและ การก้าวไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ</p>	<p>ร่วม ๓ สถาบันภาคเอกชน (กรร.)</p> <p>๓. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) / กระทรวงการต่างประเทศ (กต.)</p> <p>๔. พณ. / กค. / ดท.</p> <p>๕. พณ.</p> <p>๖. พณ. / ดท. / กค. / อก.</p> <p>๗. พณ. / ดท. / กค. / สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) / สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)</p> <p>๘. สศช.</p> <p>๙. สศช. / กค. / กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) / กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) / พณ.</p>

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>๑๐. การลดภาษีสินค้าและบริการสิ่งแวดลอม ร้อยละ ๕ หรือต่ำกว่า</p> <p>๑๑. การเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการใช้สารเคมี</p>	<p>๑๐. กค. / พณ. / ทส.</p> <p>๑๑. อก. / สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท).</p>
การค้าบริการ (Trade in Services)	<p>๑. การดำเนินการตาม APEC Services Competitiveness Roadmap (ค.ศ. ๒๐๑๖ - ๒๐๒๕)</p>	<p>๑. พณ. / สศช. / ศธ. / รง. / ดท. / กก. / คค. / กค. / กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) / ทส. / กต.</p>
วาระใหม่เพื่อการปฏิรูปโครงสร้าง (RAASR)	<p>๑. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (RAASR Individual Action Plan)</p> <p>๒. การดำเนินการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายในปี ๒๐๑๘ (Ease of Doing Business)</p>	<p>๑. สศช. / กค. / กต. / ศธ. / พณ.</p> <p>๒. สศช. / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) / กค. / กต.</p>
การส่งเสริมตลาดอาหารในภูมิภาค	<p>๑. การลดมาตรการและอุปสรรคทางการค้าสินค้าเกษตร</p> <p>๒. การดำเนินงานตามแผนงานเอเปคว่าด้วยความมั่นคงทางอาหารและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p>	<p>๑. พณ. / กษ.</p> <p>๒. กษ. / ทส. / กต.</p>

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>๓. การดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์เฝ้าระวังการพัฒนาเมืองและชนบท เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ</p> <p>๔. การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน</p> <p>๕. เศรษฐกิจภาคทะเล / การประมงอย่างยั่งยืน</p> <p>๖. การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ</p>	<p>๓. พส. / มท. / กทม. / กษ. / พน.</p> <p>๔. พส. / กษ.</p> <p>๕. พส. / กษ.</p> <p>๖. มท. / ดท.</p>
การก้าวไปสู่ความทันสมัยของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย	<p>๑. การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยในยุคดิจิทัล</p> <p>๒. การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน</p>	<p>๑. สสว. / ดท. / พณ.</p> <p>๒. สสว. / กต. / สศช. / อก. / พส.</p>
การพัฒนาทุนมนุษย์ และการส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน	<p>๑. การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของเอเปค และกรอบเอเปคว่าด้วยการศึกษา การว่าจ้างงาน และการเป็นผู้ประกอบการ</p> <p>๒. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีและผู้พิการ</p> <p>๓. การดำเนินการเพื่อบรรลุแผนงาน Healthy Asia-Pacific ค.ศ. ๒๐๒๐</p>	<p>๑. ศธ. / รง. / พณ. / สศช. / กต. / กอ. / กร.</p> <p>๒. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) / รง. / สสว. / พณ.</p> <p>๓. กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) / วท. / Thailand Center of Excellence for Life</p>

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๔. การส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก	Sciences (TCELS) / รง. / กค. / อย. ๕. กก. / คค. / กต. / สสว. / ทำอากาศ ยานไทย
ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและวิชาการ	๑. การจัดทำนโยบายเอเปกว่าด้วยการเสริมสร้างศักยภาพ ๒. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ๓. การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย ๒ ล้านตารางกิโลเมตร ในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ๔. การต่อต้านการค้าสัตว์ป่าและไม้ผิดกฎหมาย ๕. การลดความหนาแน่นทางพลังงานให้ได้ ร้อยละ ๔๕ ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๕ และการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ๖. การพัฒนารัฐกิจเหมืองแร่ ๗. การต่อต้านการคอร์รัปชั่น	๑. กต. ๒. วท. / ศธ. / กษ. / กต. ๓. ทส. ๔. ทส. ๕. พน. / อก. ๖. ทส. / พณ. / อก. ๗. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ

หัวข้อ	ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตาม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>๘. การต่อต้านการก่อการร้ายในทุกรูปแบบและส่งเสริมความปลอดภัยในการเดินทาง</p>	<p>ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) / สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) / สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) / กระทรวงยุติธรรม (ยธ.) / สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) / กค.</p> <p>๘. ปปช. / สำนักงานตรวจสอบอำนาจรัฐ (สตร.) / สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) / สำนักงานข้าวกรองแห่งชาติ (สชช.) / กต.</p>
<p>การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเอเปคในฐานะองค์กร</p>	<p>๑. การหารือเพื่อปรับโครงสร้างของคณะทำงาน/กลุ่มต่าง ๆ ภายใต้กรอบเอเปค</p> <p>๒. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ABAC ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ การค้าเหมืองแร่ อาหาร และการคลัง</p>	<p>๑. กต.</p> <p>๒. กต. / พณ. / กรร. / กค. / กษ. / ทส.</p>

ด่วนที่สุด

ที่ วท (ปรค) ๐๒๑๑/ ๒๖๐๕

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ถนนพระรามที่ ๖ ราชเทวี กทม. ๑๐๕๐๐

๒๕๐ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๔๖๖๑๙

ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง สรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิจารณาแล้ว ไม่มีข้อขัดข้องต่อสรุปผลการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ และเห็นควรสนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินการผลักดันประเด็นต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมการลงทุนใน food technology เพื่อความมั่นคงทางอาหาร การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยให้มีความทันสมัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน และการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มีความเห็นและข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ในข้อ ๑ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๒๔ ข้อ ๑.๑ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ช่วงที่ ๑ ภายใต้วหัวข้อ Challenges to Free Trade and Investment in the Current Global Context กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับทัศนะของรองนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยที่เห็นควรสร้างความสมดุลระหว่างมิติด้านการค้า การลงทุน และมีมิติด้านการพัฒนาควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเสนอเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงในการพัฒนาทุนมนุษย์ ในเวทีหารือของเอเปคครั้งต่อไป ทั้งนี้ เพื่อสามารถผลักดันให้เกิดความสมดุลดังกล่าวขึ้นได้

๒. ในข้อ ๕ การประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ ๒๘ ข้อ ๕.๒ หัวข้อ “การพัฒนาตลาดอาหารในภูมิภาค” ได้ระบุถึงแนวคิด Climate Smart Agriculture (CSA) อันเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตร รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการผลิต โดยในการนำมาปรับใช้กับภาคการเกษตรและการวางแผนผลิตอาหารในแต่ละประเทศ นั้น ควรพิจารณาถึงโครงสร้างพื้นฐานเชิงเทคโนโลยีและความพร้อมด้านกำลังคนในเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ ซึ่งจะช่วยสร้างผลลัพธ์ที่มีความยั่งยืนกว่าเพียงการซื้อหรือนำเข้าเทคโนโลยีมาใช้ในประเทศเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ประเทศไทย อาจพิจารณาเสนอประเด็น “เทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองในภาคการเกษตรและการผลิตอาหาร” เข้าเป็นหัวข้อย่อยหนึ่งในการประชุม

/เอเปค ...

เอเปคในปี ๒๕๖๐ ที่เวียดนาม เนื่องจากเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับหัวข้อในการประชุมที่ให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาทุนมนุษย์ ภายใต้บริบทโลกที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตามที่ระบุไว้ในข้อ ๘ ข้อสังเกต ข้อที่ ๘.๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางอรรชกา สีบุญเรือง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำนักงานปลัดกระทรวง

โทร. ๐ ๒๓๓๓ ๓๔๖๗

โทรสาร ๐ ๒๓๓๓ ๓๔๓๘

E-mail jindamas@most.go.th